

Гуманізація педагогічного процесу у вищій школі: колективна монографія / керівник колективної монографії д. пед. н. Л. В. Лебедик. – Полтава : ПУЕТ, 2020. – 196 с.

ГУМАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Керівник науково-дослідної

теми:

доцент кафедри
педагогіки та суспільних наук,
доктор педагогічних наук

Л. В. Лебедик
(вступ, підрозділ
3.1, висновки,
загальна редакція)

ЗМІСТ

ВСТУП. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ З ГУМАНІСТИЧНОЮ ПОЗИЦІЄЮ (Л. В. Лебедик) ...	5
1. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ГУМАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ У ВИШІЙ ШКОЛІ	18
1.1. Гуманітарний образ в постмодерному світі: парадигма освітніх трансформацій (І. В. Усанов)	22
1.2. Проблема страху і самотності в студентському середовищі (М. М. Мовчан)	35
1.3. Гуманізація освітнього процесу у вищому закладі освіти на прикладі впливу гуманітарних дисциплін на формування національної свідомості молоді (І. М. Петренко)	61
2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ГУМАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ У ВИШІЙ ШКОЛІ (І. С. Тодорова)	71
2.1. Гуманізація освіти – важливий фактор демократизації суспільства	71
2.2. Діалогічне педагогічне спілкування як умова гуманізації освітнього процесу	77
2.3. Роль діалогічного спілкування зі студентами у впровадженні активних форм навчання	86
3. ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ	95
3.1. Підготовка викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури як проблема професійної педагогіки (Л. В. Лебедик).....	95
3.2. Стан проблеми формування професійної адаптованості молодого викладача у педагогічній теорії та практиці методичної роботи закладів вищої освіти непедагогічного профілю (С. О. Шара)	102

4. ВПРОВАДЖЕННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ (НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «СОЦІОЛОГІЯ З ОСНОВАМИ ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ») (С. Ж. Везомська)	126
4.1. Формування позитивної навчально-пізнавальної мотивації студентської молоді	126
4.2. Тренінг у професійній підготовці майбутніх фахівців як інноваційна технологій навчання	128
4.3. Успішний досвід впровадження тренінгових методик (на прикладі викладання курсу «Соціологія з основами прикладних досліджень»)	136
5. ОСОБИСТІСНА Й ПРОФЕСІЙНА ЕФЕКТИВНІСТЬ. РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ (В. В. Карманенко)	150
5.1. Сутність і структура лідерських якостей студентів закладів вищої освіти	150
5.2. Особливості формування лідерських якостей у студентів економічних університетів	157
5.3. Форми і методи формування лідерських якостей у студентів економічних університетів	165
5.4. Освітнє середовище закладу вищої освіти як основа розвитку лідерських якостей у студентів	171
6. ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ КІНЦЯ ХVІІІ – ПЕРШИХ ДЕСЯТИЛІТЬ ХІХ ст. (В. В. Сарапин)	179
6.1. Нова парадигма автора й персонажа в українському письменстві кінця ХVІІІ – перших десятиліть ХІХ ст.	179
6.2. Гуманітарна аура України у новій національній драматургії	193
ВИСНОВКИ (Л. В. Лебедик)	213
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	217

ВСТУП

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ З ГУМАНІСТИЧНОЮ ПОЗИЦІЄЮ

Гуманізація педагогічного процесу у вищій школі зумовлює низку актуальних педагогічних завдань, які потребують наукового обґрунтування.

Науково-дослідна тема кафедри педагогіки та суспільних наук «Гуманізація педагогічного процесу у вищій школі» передбачала дослідження таких актуальних педагогічних завдань:

1) філософські засади гуманізації педагогічного процесу у вищій школі (серед яких – гуманітарний образ в постмодерному світі: парадигма освітніх трансформацій; проблема страху і самотності в студентському середовищі; гуманізація освітнього процесу у вищому закладі освіти на прикладі впливу гуманітарних дисциплін на формування національної свідомості молоді);

2) психолого-педагогічні умови гуманізації педагогічного процесу у вищій школі (у яких розглядається гуманізація освіти як важливий фактор демократизації суспільства; діалогічне педагогічне спілкування як умова гуманізації освітнього процесу; роль діалогічного спілкування зі студентами у впровадженні активних форм навчання);

3) педагогічні засади підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури (серед яких – підготовка викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури як проблема професійної педагогіки; вимоги до проектувальної діяльності суб'єктів дидактичної системи підготовки викладачів вищої школи; стан проблеми формування професійної адаптованості молодого викладача у педагогічній теорії та практиці методичної роботи закладів вищої освіти непедагогічного профілю);

4) впровадження тренінгових технологій в освітньому процесі на прикладі викладання курсу «Соціологія з основами прикладних досліджень»

(де розглядається формування позитивної навчально-пізнавальної мотивації студентської молоді; тренінг у професійній підготовці майбутніх фахівців як інноваційна технологія навчання; успішний досвід впровадження тренінгових методик на прикладі викладання курсу «Соціологія з основами прикладних досліджень» у ПУЕТ);

5) формування лідерських якостей у студентів економічних університетів як умови особистісної й професійної ефективності (де розглядається сутність і структура лідерських якостей студентів закладів вищої освіти; особливості формування лідерських якостей у студентів економічних університетів; форми і методи формування лідерських якостей у студентів економічних університетів; освітнє середовище закладу вищої освіти як основа розвитку лідерських якостей у студентів);

б) гуманітарний вимір української літератури кінця XVIII – перших десятиліть XIX ст. (де розглядається нова парадигма автора й персонажа в українському письменстві кінця XVIII – перших десятиліть XIX ст.; гуманітарна аура України у новій національній драматургії).

Серед актуальних педагогічних завдань, які потребують наукового обґрунтування – проблема вимірювання рівнів педагогічного професіоналізму сучасного викладача-гуманіста. Ця проблема набуває більшої актуальності, поза як відчувається недостатність навчальних дисциплін для повноцінної гуманістичної підготовки викладачів у закладах вищої освіти. Водночас сучасне суспільство з його потребами зумовлюють необхідність високого педагогічного професіоналізму викладачів, які б забезпечили гуманізацію педагогічного процесу у вищій школі.

Аналіз публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми, показав, що дослідження проблеми вимірювання рівнів педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи як гуманістів має ґрунтуватися на вітчизняних традиціях вивчення професіоналізму фахівця в межах педагогічних, психологічних, економічних, соціологічних та інших наук. Зокрема, на теоретико-методологічних працях Ю. Бабанського, І. Беха, Б. Гершунського,

С. Гончаренка, І. Зязюна, В. Кременя, І. Лернера та ін.; працях з дидактики професійної освіти Р. Гуревича, О. Дубасенюк, Н. Ничкало, В. Стрельнікова [238–341] та ін.; працях з педагогічної психології Г. Балла, Л. Виготського, Г. Костюка, Н. Побірченко, В. Семиченко та ін.

Разом з тим, аналіз наукових праць українських авторів показав, що поза увагою дослідників залишилися питання теоретичних та методичних засад вимірювання педагогічного професіоналізму викладачів, які б забезпечили гуманізацію педагогічного процесу у закладах вищої освіти.

Зважаючи на це, метою дослідження став пошук ефективної системи методик вимірювання рівнів педагогічного професіоналізму викладачів з гуманістичною позицією у закладах вищої освіти.

Завданнями дослідження, по-перше, стало виявлення на основі аналізу існуючих робіт основних критеріїв, показників і рівнів педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи, які б забезпечили необхідну і достатню гуманістичну підготовку до викладацької діяльності; по-друге, побудова комплексної діагностичної програми вимірювання рівнів педагогічного професіоналізму викладачів, які б забезпечили гуманізацію педагогічного процесу у вищій школі; по-третє, виділення характеристик викладачів вищої школи з різними рівнями педагогічного професіоналізму та експериментальне застосування діагностичної програми.

Визначення критеріїв сформованості педагогічного професіоналізму викладачів, які б забезпечили гуманізацію педагогічного процесу у вищій школі, на основі сутнісних характеристик професіоналізму і положень критеріального підходу передбачало, що критерії мають фіксувати діяльнісний стан суб'єкта, нести інформацію про характер діяльності, про мотиви і ставлення до її виконання. Розглядаючи структуру професіоналізму викладача вищої школи як єдність його компонентів, ми оцінюємо його за компонентами, які є також основними критеріями: когнітивним (засвоєння знань педагогічних і суміжних з ними предметів, аргументоване обґрунтування власних думок щодо вирішення професійних ситуацій),

діяльнісним (рівень сформованості умінь викладача, ініціація навчання, активна і продуктивна участь у спільному навчанні; адекватна самооцінка значущості своєї участі у спільній роботі; корекція власної поведінки) і особистісним (ступінь сформованості професійно важливих якостей особистості).

Зміст критеріїв рівнів педагогічного професіоналізму викладачів, які б забезпечили гуманізацію педагогічного процесу у вищій школі, розкривається у відповідних показниках. Розглянемо параметри запропонованих критеріїв.

1. Когнітивний критерій передбачає засвоєння викладачем педагогічних знань для вирішення професійних ситуацій, аргументоване обґрунтування власних думок щодо вирішення професійних ситуацій, відповідає сучасним педагогічним вимогам до викладачів стосовно швидкої адаптації у складних і змінних навчальних діях.

Основними показниками цього критерію є дві валентні групи теоретичних знань: 1) педагогіки, суміжних з нею дисциплін, методики; 2) спеціальні знання (зі своєї спеціальності, знання методики й інформатики, інших суміжних дисциплін тощо).

Нами досліджувалися також додаткові показники цього критерію: чітке формулювання мети навчання, постановка завдання й усвідомлення необхідності його реалізації; вибір найбільш раціональних видів навчально-пізнавальної діяльності з оволодіння новою навчальною інформацією; переробка інформації до використання; різноманітність способів і прийомів організації своєї навчально-пізнавальної діяльності.

2. Діяльнісний критерій у частині ініціації навчання, активної і продуктивної участі у спільному навчанні є системою цілей, потреб, мотивів, які змушують викладачів оволодівати психолого-педагогічними знаннями, усвідомлено ставитися до навчання, бути суб'єктом процесу навчальної діяльності. У частині адекватної самооцінки значущості своєї участі у спільній роботі і корекції власної поведінки діяльнісний критерій спрямований на усвідомлення ступеня своєї участі в навчальній діяльності, критичне

ставлення до якості одержуваної викладачем освіти, самоаналіз рівня власної компетенції як фахівця.

Основними чотирма показниками цього критерію є уміння: організаторські; комунікативні (у тому числі експресивні – уміння здійснювати емоційно-вольовий вплив на викладачів); дидактичні; проєктувальні (у тому числі діагностичні і прогностичні).

Нами досліджувалися також такі додаткові показники діяльнісного критерію, як: наявність у викладача пізнавальної потреби; переважний вибір навчальної роботи, спрямованої на вивчення і засвоєння компонентів теоретичної і прикладної сторін діяльності; наявність рольових мотивів; установлення гуманістичних педагогічно доцільних взаємин педагогів і студентів; раціональне поєднання колективної й індивідуальної форм внутрішньої діяльності; залучення викладача до діалогів, полілогів, застосування різних форм активного навчання (ділові ігри, рольові ігри тощо); усвідомлення необхідності якості процесів і результатів навчальної діяльності; вибір методів учіння відповідно до поставленого завдання й об'єктивних особистісних можливостей; осмислення знань, яке проявляється у розумінні зв'язків між ними, шляхів отримання знань, вмінь їх доводити; врахування труднощів, які зустрічаються під час засвоєння інформації і готовність їх долати.

3. Особистісний критерій розглядався нами як система вимог до розвинутого рівня професійно важливих якостей особистості, які б забезпечили гуманізацію педагогічного процесу у закладах вищої освіти. Основними трьома показниками цього критерію є такі професійні якості особистості:

– якості інтелекту і креативності (гнучкість; передбачливість; широта наукового світогляду; різноманітність оцінювання подій і явищ світу; готовність сприйняти незвичайну інформацію; вміння оцінювати й розуміти події в термінах минулого (причин) і майбутнього (наслідків); орієнтація на з'ясування суттєвих, об'єктивно необхідних аспектів подій і явищ

навколишнього світу; схильність мислити категоріями ймовірного у межах ментальної моделі «якби»);

– якості, пов'язані зі ставленням до праці (працелюбність, уважне ставлення до обов'язків, творчий підхід в роботі);

– якості, які характеризують загальний стиль поведінки і діяльності (дисциплінованість, самостійність, дотримання слова, авторитетність, енергійність).

Таким чином, нами використано дев'ять основних показників для визначення рівнів педагогічного професіоналізму викладачів, які б забезпечили гуманізацію педагогічного процесу у закладах вищої освіти: 1) теоретичні знання педагогіки і суміжних з нею дисциплін; 2) спеціальні знання; 3) організаційно-виховні вміння; 4) комунікативні вміння; 5) дидактичні вміння; 6) проєктувальні вміння; 7) інтелект і креативність; 8) ставлення до професійної і педагогічної діяльності; 9) стиль поведінки і діяльності. На основі дев'яти основних показників розвитку педагогічного професіоналізму нами виділено чотири логічні рівні прояву кожного критерію та розроблена програма моніторингу рівнів педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи.

Зазначимо, що розвиток є стійкою послідовністю змін якісних станів систем, пов'язаною з переходом до нового рівня цілісності із збереженням їх еволюційних можливостей. Саме ці якісні зміни у розвитку й обумовлюють існування рівнів, кожен з яких має свої власні елементи.

Поняття «рівень» відображає діалектичний характер процесу розвитку, який допомагає пізнати предмет у всій багатоманітності його властивостей, зв'язків і відносин, і вживається для відображення послідовності традицій, де багато наступних рівнів є менш значущими для підвищення організації системи порівняно з попередніми. Включення компонентів педагогічного професіоналізму викладача, який забезпечує гуманізацію педагогічного процесу у закладах вищої освіти, один в інший відображає їхню ієрархічну

підпорядкованість, тобто, якісне формування і розвиток компонентів більш вищого рівня неможливе без засвоєння попередніх.

Ступінь прояву першого, когнітивного, критерію (рівень засвоєння педагогічних знань, аргументоване вирішення професійних ситуацій) характеризується такими характеристиками рівнів засвоєння знань: 1) поверхові теоретичні знання; 2) знання неповні, але правильним є їх відтворення на основі розуміння алгоритмів діяльності викладача; 3) не лише повне й правильне відтворення знань, а й доцільне їх застосування; 4) створення суб'єктивно нових знань.

Для ступеня прояву другого, діяльнісного, критерію (організаційно-виховні, комунікативні, дидактичні і проектувальні вміння, а також ініціація навчання, активна і продуктивна участь у спільному навчанні; адекватна самооцінка значущості своєї участі у спільній роботі; корекція власної поведінки) характерні такі характеристики рівнів застосування вмінь педагогічної діяльності: 1) відсутність умінь, викладання неможливе; 2) діє за алгоритмом, може викладати предмет, вчити інших; 3) розвинута система вмінь (у тому числі проектувальних, як «попереджуючих творчість»); 4) творчо діє, незвично, нестандартно працює.

Ступінь прояву особистісного критерію (професійно важливі якості особистості) характеризується рівнями розвитку цих якостей, як: 1) початковий; 2) активного удосконалення; 3) розвинутий; 4) глибокий.

Ці критерії оцінювання є вихідним моментом для визначення рівнів педагогічного професіоналізму викладача, який забезпечує гуманізацію педагогічного процесу у закладах вищої освіти, і сприяють реалізації механізму контролю знань, умінь, навичок і професійних рис майбутніх викладачів вищої школи.

Нами застосовувалися такі види контролю рівня знань у майбутніх викладачів вищої школи: попередній, поточний, тематичний і підсумковий. Контроль за рівнем знань, як когнітивний критерій, був прямо пов'язаний з рівнями педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи.

Виділення критеріїв і показників рівнів педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи, які забезпечать гуманізацію педагогічного процесу у закладах вищої освіти, дало можливість діагностувати рівень розвитку як даної якості в цілому, так і окремих її компонентів, і на цій основі цілеспрямовано будувати технологію гуманістичної підготовки.

Виконуючи друге завдання дослідження, ми враховували, що її кінцеві результати (знання, вміння, навички, професійні якості майбутнього викладача) неможливо визначити миттєво, бо вони складаються пізніше, а кожен із методів оцінювання рівнів педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи, навіть з використанням комп'ютера, має наближений характер і є певною мірою суб'єктивним. Тому нами використана комплексна діагностична програма вимірювання рівнів педагогічного професіоналізму майбутніх викладачів вищої школи, яка містила різні методи – від експертних оцінок, самооцінки до комп'ютерного тестування і різноманітних тестових методик. Застосовувався комплекс експериментальних методик, які доповнювали одна одну. Крім того, кількісний аналіз матеріалів доповнювався конкретними емпіричними методиками (включене спостереження, індивідуальні і групові бесіди зі викладачами, викладачами, адміністраторами та ін.). Для вимірювань використовувався час, відведений на заняття з навчальних курсу «Методика викладання у вищій школі». У обробці матеріалів анкетування також брали участь викладачі – внутрішні аудитори якості навчального процесу, куратори академічних груп. Для більш об'єктивного виявлення кожного з критеріїв і показників рівнів педагогічного професіоналізму майбутніх викладачів вищої школи використовувалися різні перехресні методики.

Також на констатувальному етапі експерименту проводилося включене педагогічне спостереження, аналіз академічної успішності викладачів, тестування, анкетування викладачів для з'ясування ставлення до своєї майбутньої професійної діяльності, мотивів підвищення рівня педагогічного професіоналізму. Бесіди й інтерв'ю з майбутніми викладачами сприяли їм у

набутті належного педагогічного професіоналізму, ознайомлювали їх з основними ідеями й метою гуманістичної підготовки, а також з'ясовували інтерес до неї. Проводилися також індивідуальні і групові бесіди зі викладачами, викладачами, адміністраторами.

Щодо завдання виокремлення й опису рівнів педагогічного професіоналізму майбутніх викладачів вищої школи зазначимо, що, спираючись на відповідні теоретичні і практичні напрацювання та результати проведеного нами констатувального експерименту, ми виділили такі чотири рівні сформованості вказаної якості: 1) початковий або рівень інформованості (низький); 2) репродуктивний (середній); 3) активний (достатній); 4) творчий (високий, який започатковує рівень педагогічної компетентності). Нами не брався до уваги так званий «нульовий» рівень педагогічного професіоналізму, який інколи згадується дослідниками. Якщо він передбачає повну відсутність у викладача вищої школи уявлення про педагогічну діяльність, тоді ця ситуація справді є парадоксальною, адже майбутній викладач навчається вже більше п'ятнадцяти років (загальноосвітня школа та університет) і, як учасник навчального процесу, вже має певне уявлення про суть діяльності педагога.

Перший – початковий (або рівень інформованості, низький) рівень педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи характеризується такими показниками:

1) знання педагогіки, психології, педагогіки вищої школи, методики викладання та інших суміжних дисциплін недостатні; знання основ професійної педагогіки мають поверховий ситуативний характер, обмежуються лише знанням теорії, загальним уявленням про майбутню викладацьку діяльність;

2) педагогічні вміння, «педагогічна техніка» мають низький рівень сформованості; потреба у застосуванні педагогічних знань у цих викладачів має ситуативний характер; навчання непослідовне, засноване лише на інтуїції, спроби реалізації різних методів навчання; властива пасивність на заняттях, небажання вступати в діалог, бесіду, дискусію, виступати перед аудиторією;

відсутнє прагнення до імпровізації, творчості; властива нестійкість мотивів; мотиви афіліації і досягнення реальної спонукальної сили не мають; властива спрямованість на імпульсивний характер педагогічної діяльності; переважає неадекватна самооцінка власної ролі у спільній діяльності (завищена чи занижена), слабо розвинуті рефлексивні здібності;

3) професійно значимі особистісні характеристики мають низький рівень сформованості, викладачу властиві пасивність, замкнутість, висока тривожність, нездатність до аргументованого відстоювання власної думки і впливу на позиції інших.

Другий – репродуктивний (середній) рівень педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи характеризується такими показниками:

1) знання педагогіки, психології, педагогіки вищої школи, методики викладання та інших суміжних дисциплін мають середній рівень сформованості; знання доповнені знанням алгоритмів діяльності викладача; майбутні викладачі усвідомлюють значимість гуманістичної підготовки для їх майбутньої професійної діяльності, мають знання основ теорії професійної педагогіки, проявляють інтерес до педагогічних знань;

2) педагогічні вміння, «педагогічна техніка» також середнього рівня сформованості; знання того, як діяти за алгоритмом, дає можливість викладати предмет; властива спрямованість на репродуктивний характер педагогічної діяльності; переважає неадекватна самооцінка (здебільшого занижена); майбутні викладачі частково модифікують існуючу в них систему знань залежно від навчальної ситуації; застосовують педагогічні знання для вирішення професійних ситуацій; аргументовано відстоюють свою точку зору; здатність впливати на думку інших має ситуативний характер; мотив афіліації має реальну спонукальну силу, що проявляється в ініціації спілкування, однак здатність до підтримки спілкування розвинута недостатньо; мотив досягнення має досить стійкий характер;

3) професійно значимі особистісні характеристики хоча й мають середній рівень сформованості, однак свідомо удосконалюються; здібності до продуктивного спілкування недостатньо сформовані, слабо виражена або недостатньо розвинена толерантність у сприйнятті партнера.

Третій – активний (достатній) рівень педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи характеризується такими показниками:

1) знання педагогіки, психології, педагогіки вищої школи, методики викладання та інших суміжних дисциплін мають відносно високий рівень сформованості; майбутні викладачі мають сформовану систему педагогічних знань, проявляють стійкий інтерес до їх удосконалення;

2) педагогічні вміння, «педагогічна техніка» мають відносно високий рівень сформованості, майбутні викладачі вміють діяти на основі алгоритмів діяльності викладача; властива спрямованість на продуктивний характер педагогічної діяльності, активне застосування педагогічних знань для вирішення професійних ситуацій; майбутні викладачі усвідомлюють важливість оволодіння педагогічними знаннями як умовою для успішної майбутньої професійної діяльності; у результаті розвиненої потреби у навчанні, вони легко включаються в спільну діяльність, беруть участь у дискусіях, активно їх підтримують, аргументовано відстоюють свою точку зору; адекватно оцінюють власну роль у виконанні спільних завдань, однак повага до співбесідника розвинута недостатньо;

3) професійно значимі особистісні характеристики відносно високого рівня сформованості за всіма визначеними показниками; однак здатність впливати на думку партнера має ситуативний характер; майбутні викладачі прагнуть до самореалізації, самоактуалізації у спілкуванні.

Четвертий – творчий (високий, що започатковує педагогічну компетентність) рівень педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи характеризується такими показниками:

1) знання педагогіки, психології, педагогіки вищої школи, методики викладання та інших суміжних дисциплін мають дуже високу оцінку;

2) педагогічні вміння, «педагогічна техніка» також дуже високі, майбутні викладачі працюють творчо, без труднощів ставлять мету гуманістичної підготовки, ініціативні у навчанні, здатні тривалий час навчатися; активно застосовують педагогічні знання для вирішення професійних ситуацій, аргументовано висувають і відстоюють свою точку зору; навчання має стійкий продуктивний характер; усвідомлюють власну роль у спільній діяльності; коригують власну поведінку залежно від ситуації навчання;

3) професійно значимі особистісні характеристики дуже високі за всіма визначеними складниками; спрямованість на творчий характер педагогічної діяльності, адекватна самооцінка; завдяки орієнтації на співрозмовника у спілкуванні майбутні викладачі здатні впливати на думку партнерів.

У дослідженні взяли участь 123 майбутні викладачі Полтавського університету економіки і торгівлі (ПУЕТ). Наша методика визначення рівнів педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи полягала в узагальненні одержаних даних, зведення їх у чітку систему. За чотирьохбальною шкалою оцінювався кожен учасник експерименту за виділеними показниками критерію з участю експертів (кураторів, викладачів психології, аудиторів якості навчальної діяльності, деканів), з використанням перехресних методик і самооцінки: «початковий» рівень оцінювався 1 балом, «репродуктивний» – 2 балами, «активний» – 3 балами, «творчий» – 4 балами. Статистична обробка даних, здійснена за допомогою ЕОМ, показала відповідність середніх числових значень таким рівням: «початковий» рівень – 1–1,6 бали, «репродуктивний» – 1,7–2,4 бали, «активний» – 2,5–3,4 бали, «творчий» – 3,5–4 бали. Оцінюючи за програмою моніторингу кожний критерій рівнів педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи, ми підраховували числові значення показників у викладачів, залучених до експерименту.

Результати вхідного зрізу рівнів педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи показали майже однакову пропорцію викладачів із «початковим», «репродуктивним», «активним» і «творчим» рівнем у всіх

залучених до дослідження ВНЗ (близько 55%, 25%, 15% і 5% відповідно). Таким чином, дібрані засоби діагностування дали нам змогу визначити рівень педагогічного професіоналізму викладачів вищої школи. Основною метою даного вимірювання є підготовка викладача-гуманіста, науковця і менеджера, конкурентного на ринку праці, компетентного і відповідального, здатного до роботи за фахом на рівні світових стандартів, готового до постійного професіонального росту, соціальної і професіональної мобільності.

Серед процесів, які характеризують сучасну науку, найважливішу роль відіграють інформатизація, гуманізація, інтеграція. Інформація сьогодні перетворилася у глобальний невичерпний ресурс людства. Гуманізація освіти має відображати процес гуманізації науки, враховувати новий зміст поняття «гуманізм», його сучасне трактування. У даний час тенденція гуманізації науки найяскравіше проявляється в тих напрямках досліджень, які безпосередньо стосуються проблем людини і середовища її проживання (екологія, економіка, генетика, етологія, деякі медичні науки). Сучасний гуманізм, згідно цих позицій, є системою світоглядних ідей, в основі яких – розуміння нерозривного зв'язку двох поєднаних світів – людини і середовища її проживання. Проблема гуманізації освіти тією чи іншою мірою відображена у працях П. Ворони [217], Л. Лебедик [94–151; 172–174; 378–379], М. Мовчана [182–184], Т. Оніпко [38; 217], І. Петренко [38], В. Сарапин [38; 217], В. Стрельнікова [217; 238–341], І. Тодорової [343], С. Шарої [364–365], магістрантів кафедри [17; 20; 22; 35; 49; 53; 62; 69; 79; 85; 88; 152–170; 178; 185; 210; 214; 235; 342; 347; 348; 350; 351; 362] та ін.

Уточнення найефективніших шляхів вирішення актуальних проблем вимірювання педагогічного професіоналізму майбутніх викладачів вищої школи, у свою чергу, визначає перспективи подальших досліджень. Відзначимо, що вирішення проблеми удосконалення гуманістичної підготовки викладачів вищої школи передбачає зусилля академічного і педагогічного співтовариства, держави, підприємців.

3. ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

3.1. Підготовка викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури як проблема професійної педагогіки

Сьогодні досить гостро постає проблема підготовки викладачів ЗВО до проектування дидактичних систем. На жаль, у масовій практиці вищої школи переважають педагогічні працівники, які не мають спеціальної психологічної і педагогічної підготовки, і, відповідно, є не готовими до проектування власних дидактичних систем. А саме готовність викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем має стати запорукою запровадження ефективних технологій навчання; розвитку мотивації студента до професійної підготовки, підвищення пізнавальної активності та самостійності; створення сприятливих умов для розвитку кожного студента; підвищення його інтелектуального потенціалу; всебічного врахування його індивідуальних здібностей, нахилів, інтересів; надання можливостей для самореалізації та становлення студента як суб'єкта освітнього процесу.

Навіть якщо викладач не має спеціальної педагогічної підготовки, згідно усталених уявлень, його мають характеризувати численні наукові знання, наявність власної школи викладання, педагогічна майстерність, вільнодумство, честолюбство вченого, толерантність (О. Мороз). Досягти цього рівня професіоналізму можна й за «скорочений термін» на основі спеціальної педагогічної підготовки у магістратурі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», за освітньою програмою «Педагогіка вищої школи».

Важливо, що у статті 58 «Вимоги до освіти та професійної кваліфікації педагогічного працівника закладу освіти» Закону України «Про освіту» (2017 р.) п. 3 сформульована вимога про наявність у викладача ЗВО педагогічної освіти: «Особам, які здобули вищу, фахову передвищу чи професійну (професійно-технічну) освіту за педагогічною спеціальністю (педагогічну

освіту), відповідний заклад освіти присвоює професійну кваліфікацію педагогічного працівника». На жаль, означені вимоги щодо спеціальної педагогічної підготовки викладачів ЗВО сьогодні на практиці не виконуються. Викладання спеціальних дисциплін переважно забезпечують викладачі, які мають лише фахову підготовку.

Але, як засвідчують сучасні дослідники, багато викладачів ЗВО не мають достатньої психолого-педагогічної підготовки, зокрема вважають своєю основною функцією передання знань, не володіють методами активного навчання, не можуть вирішувати педагогічні проблеми, застосовують психозахисні форми поведінки, мають нерозвинені форми емпатії та рефлексивні здібності, демонструють авторитарну спрямованість на спілкування зі студентами, вирізняються несформованістю концептуальної основи аналізу власної діяльності тощо (В. Якунін [374, с. 339]).

Таким чином, існує суперечність між необхідністю підготовки викладачів ЗВО до проектування дидактичних систем через набуття ними професійної педагогічної освіти в умовах магістратури та її відсутністю у більшості викладачів. Ця суперечність потребує негайного вирішення, враховуючи наявний світовий досвід.

Підготовці викладачів вищої школи в умовах магістратури присвячені праці Я. Бельмаз [9–10], С. Вітвицької [28], Н. Гузій [38], Л. Лебедик [95–99; 103; 107–110; 114; 115; 117; 120–122; 125–127; 130; 132; 138–146; 150], О. Набоки [192], Л. Пуховської [220], Л. Романишиної [222], Г. Романової [223], В. Стрельнікова [245; 259–262; 267; 272; 276; 290–291; 299; 301–302; 315; 328; 335; 339; 341], Л. Хомич [358], Г. Цветкової [359] та ін.

Хоча в Україні з початком її незалежності проблемі підготовки викладачів ЗВО приділяється належна увага, однак єдиного підходу до її вирішення поки-що немає. Зокрема, професійна педагогічна підготовка викладачів ЗВО здійснюється за двома основними напрямками – у системі післядипломної освіти і магістратурі.

Перша з них – післядипломна освіта – не була предметом нашого

дослідження, однак ми розглядали її як засіб підготовки викладачів, які здійснювали підготовку магістрантів до проектування дидактичних систем. Зазначимо, що у ній основним шляхом підготовки викладачів ще з радянських часів є аспірантура, зорієнтована не на викладацьку, а на науково-дослідну діяльність. Ми ж використовували для підготовки експериментального дослідження традиційні форми підвищення кваліфікації: курсову підготовку, обмін досвідом, взаємне навчання, наставництво, стажування в інших ЗВО, методичні семінари, науково-практичні конференції тощо.

Другий напрям, який став предметом нашого дослідження, – магістратура з педагогічної спеціальності, що згідно з нормативно-законодавчою базою має забезпечити підготовку кадрів для науково-дослідної й педагогічної діяльності. Спочатку спеціальність мала назву «Педагогіка вищої школи», тепер, згідно наявного переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти – 011 «Освітні, педагогічні науки» (освітня програма «Педагогіка вищої школи»).

Сьогодні відбувається інтенсивний пошук підходів до професійної педагогічної підготовки у магістратурі. Так, було розроблено концепцію педагогічної підготовки магістрів, відповідно до якої визначальна роль у професійному становленні належить самому педагогу, а професійно-педагогічний компонент педагогічної освіти спрямовується на розкриття індивідуальних особливостей магістра з метою його професійного саморозвитку (С. Вітвицька [28]). Результатами професійного саморозвитку відповідно до запропонованої концепції має стати готовність магістра до педагогічної діяльності, що включає такі компоненти: цілемотиваційний (забезпечує спрямованість на особистісно-професійні зміни, і перш за все, на формування педагогічної спрямованості); змістовий (передбачає розробку системи особистісно набутих знань щодо механізмів професійної педагогічної діяльності та саморозвитку: майбутній педагог має засвоїти систему понять, концепцій, що розкривають сутність особистісно зорієнтованих технологій, особистісно-професійної рефлексії, отже продуктом його педагогічної

підготовки мають бути персоналізовані педагогічні знання, вміння і навички); операційний (включає систему шляхів, способів, прийомів здійснення педагогічної, науково-дослідницької діяльності та самовдосконалення); інтегративний (передбачає формування вміння проектувати програму самовдосконалення своєї особистості та магістранта); аксіологічний (включає в себе вміння формувати людські та загальнолюдські цінності); світоглядний (вміння створювати власну педагогічну концепцію). Була розроблена навчальна програма з педагогіки для освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр», що базується на пріоритетних напрямках розвитку сучасної педагогіки та педагогічний посібник «Основи педагогіки вищої школи», який був рекомендований Міністерством освіти і науки для магістрантів і пройшов апробацію у ЗВО України (С. Вітвицька [28]).

Магістратуру вважаємо найбільш дієвим напрямом педагогічної підготовки майбутнього викладача ЗВО. Так, започатковуючи у 2011 році магістратуру зі спеціальності «Педагогіка вищої школи» у ПУЕТ для ЗВО системи Укоопспілки I-II рівнів акредитації, враховувалося, що в цих ЗВО працювало більше 1200 викладачів й із них близько 250 осіб не мали педагогічної освіти, то щорічне замовлення на навчання у магістратурі з педагогіки вищої школи становило 25-50 осіб. Функцію планування педагогічної освіти завжди успішно виконував Навчально-методичний центр «Укоопосвіта» Центральної спілки споживчих товариств України «Укоопспілка». Серед завдань магістратури за цією спеціальністю постало виховання свідомого розуміння необхідності підвищення особистої відповідальності за результати своєї праці, щоб стати конкурентноспроможним, мобільним високопрофесійним фахівцем, здатним знайти своє місце на ринку праці. Випускник магістратури зі спеціальності «Педагогіка вищої школи» повинен мати сформовані вміння та навички: аналізувати дидактичну систему, дидактичний процес, систему педагогічної діяльності, а також компоненти, з яких вони складаються, їх зв'язок і відношення; визначати характеристики дидактичної системи, процесу,

діяльності; виявляти шляхи їх розвитку та критерії оптимальності й обмеження; обґрунтовувати вибір компонентів дидактичної системи (мети, принципів, змісту, методів, засобів, форм організації); визначати інваріантну технологію, класифікувати технології навчання за дидактичною основою та призначенням; організувати самостійну роботу студентів; удосконалювати свій педагогічний професіоналізм (В. Стрельніков [259–262; 267; 272; 276; 290–291; 335; 339; 341]).

Переваги цього напрямку педагогічної підготовки майбутнього викладача ЗВО підтверджено сучасними дослідниками – І. Облес [200], Л. Романишина [222], В. Стрельніков [245; 276; 299; 301–302; 315; 328]. Мова йде про підготовку за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» (і освітньою програмою «Педагогіка вищої школи»), адже, як відмічають науковці, незважаючи на те, що підготовка викладачів вищої школи є завданням магістратури, психолого-педагогічний компонент освітньої програми магістерської підготовки майбутніх фахівців інших професійних напрямів (економічних, юридичних, технічних тощо) у вітчизняних ЗВО майже відсутній (Л. Романишина [222]).

Наприклад, у ПУЕТ магістрантами усіх напрямів підготовки (окрім напрямку 0304 «Право») вивчається лише одна нормативна дисципліна «Методика викладання у вищій школі» (укладач В. Стрельніков), яку складають два модулі: «Система вищої освіти в Україні, її організаційні та методичні основи, психологічні аспекти навчання» і «Сучасні технології навчання». Серед шляхів отримання педагогічної підготовки практикувалося також навчання студентів у магістратурі за двома спеціальностями, що забезпечувало як предметну фахову, так і педагогічну підготовку; навчання вже працюючих викладачів у магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи», що було базою для наукової та методичної роботи у коледжах В. Стрельніков [267, с. 219].

Однак, на сучасному етапі навчання в магістратурі з непедагогічних спеціальностей не забезпечує повноцінної підготовки до викладацької

діяльності ні з точки зору змісту (невеликі окремі педагогічні курси вагою 1,5-3 кредити), ні цілей, технологій навчання, підготовки до проектування дидактичних систем, концептуальних засад підготовки взагалі. На жаль, сучасна підготовка викладачів у магістратурі з непедагогічних спеціальностей характеризується безсистемністю та неузгодженістю її елементів. Тому повноцінною є педагогічна підготовка студентів як майбутніх викладачів в умовах магістратури напряму 01 «Освіта», спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», зокрема, за освітньою програмою «Педагогіка вищої школи» та, безумовно, в системі підвищення кваліфікації.

Отже, існує суперечність між вимогами до системності, неперервності, наступності професійної педагогічної підготовки викладачів в умовах магістратури та недостатнім рівнем її забезпечення на практиці.

Розглядаючи підготовку майбутніх викладачів до проектування дидактичних систем (далі – ПМВПДС), звернемо увагу на роль навчального менеджменту. Сучасні дослідження доводять, що проектувальна діяльність актуалізується як основа управління якісними змінами за умов невизначеності й дефіциту ресурсів; проектування є провідною функцією управління, сутність якої відображається в логіці мисленнєводіяльній побудови й реалізації цільових, змістових і процесуальних новоутворень відповідно до всього складу функцій управління педагогічними системами (В. Безруков [8]). Слід погодитися, що у системі управління освітою розширила сферу свого впливу науково-обґрунтована й експериментально виявлена проблематика проектування, пов'язана зі створенням принципів і концепцій, високою творчістю, визначенням альтернатив і паралелей у розв'язанні певних завдань; сфера управління освітою стала об'єктом і предметом розвитку проектування в контексті освіти (В. Безруков [8, с. 102]).

ПМВПДС має забезпечувати творчу самореалізацію магістрантів у майбутній професії викладача, зокрема у створенні власних проектів дидактичних систем. Тому основою змісту ПМВПДС має бути проектувальна діяльність магістранта, що допомагає у розкритті творчого потенціалу і

втіленні його у реальних продуктах – елементах дидактичної системи. ПМВПДС з теоретичного боку потребує концептуального обґрунтування та побудови відповідної науково-методичної системи, а з практичного – розробки змісту, технологій, засобів і методів навчання проектуванню дидактичних систем.

Отже, констатуємо ще одну суперечність – між зростанням потреби у запровадженні науково-методичної системи підготовки викладачів в умовах магістратури до проектування власних дидактичних систем та її недостатнім теоретико-методологічним обґрунтуванням.

Зважаючи на наведені суперечності, актуальним завданням ПМВПДС є застосування сучасного проектно-орієнтованого змісту і засобів навчання в умовах магістратури, інтерактивних технологій навчання, які передбачають активну взаємодію учасників навчального процесу й ефективну підготовку магістрантів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», освітньої програми «Педагогіка вищої школи» до проектування дидактичних систем. Беззаперечним є існування об'єктивної потреби у спеціальній психолого-педагогічній підготовці викладачів вищої школи взагалі й підвищенні рівня їхньої готовності до проектування дидактичних систем зокрема ще в умовах магістратури.

Таким чином, проведений аналіз стану психолого-педагогічної підготовки викладачів вищої школи засвідчив існування низки суперечностей, на основі яких сформулюємо проблеми, що вимагають нагального вирішення в теорії професійної освіти:

- забезпечення концептуальних засад підготовки викладачів в умовах магістратури до проектування дидактичних систем;
- розробки чіткої науково-методичної системи підготовки майбутніх викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем;
- розробки та застосування проектно-орієнтованого змісту, інноваційно-творчого освітнього середовища й інтерактивних технологій навчання викладачів в умовах магістратури;

– формування готовності викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури.

Виділення означених проблем стало підґрунтям для здійснення нашого дослідження.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення важливої наукової проблеми, пов'язаної з розвитком гуманізації педагогічного процесу у вищій школі. На цій основі обґрунтовано практичні рекомендації, спрямовані на підвищення результативності гуманізації педагогічного процесу у вищій школі, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності, випускників.

За результатами виконання науково-дослідної теми кафедри педагогіки та суспільних наук «Гуманізація педагогічного процесу у вищій школі» викладачами підготовлено: монографій – 3; навчальних та науково-методичних видань – 9; статей у наукових фахових виданнях України – 50; статей в зарубіжних виданнях та виданнях, що входять до наукометричних баз – 13; опублікованих праць апробаційного характеру у збірниках наукових праць, виданнях, які не входять до переліку фахових видань, у матеріалах науково-практичних конференцій – 133. Серед опублікованих праць – дослідження П. Ворони [217], Л. Лебедик [94–151; 172–174; 378–379], М. Мовчана [182–184], Т. Оніпко [38; 217], І. Петренко [38], В. Сарапін [38; 217], В. Стрельнікова [217; 238–341], І. Годорової [343], С. Шарої [364–365], магістрантів кафедри [17; 20; 22; 35; 49; 53; 62; 69; 79; 85; 88; 152–170; 178; 185; 210; 214; 235; 342; 347; 348; 350; 351; 362] та ін.

Поняття «гуманізація освіти» часто ототожнюється з її гуманітаризацією, хоча це зовсім різні речі. Гуманітаризація освіти зовсім необов'язково передбачає її гуманізацію, а підсилення гуманізації далеко не

завжди веде до її гуманітаризації. Так акцент на посилення вербалізму в навчальному процесі, характерному для європейської системи освіти, привів до негативних наслідків: знизилась роль і значення практичного інтелекту і практичної діяльності, зник інтерес до природничих і технічних наук і, відповідно, рівень підготовки з даних предметів. Зарубіжні вчені це поняття іноді ототожнюють із посиленням децентралізації сфери освіти.

Пильна увага сучасного суспільства до проблеми гуманізації освіти пов'язана з еволюцією філософського світогляду, відповідно з яким у центрі наукової картини світу постає людина. До останнього часу наука вважалася тим об'єктивнішою, чим більше вона була очищена від зв'язку з суб'єктами, з індивідуальностями. Це стосувалося всіх без винятку гуманітарних наук, в тому числі педагогіки й психології. Тому традиційна система навчання була безособовою, «бездітною», здебільшого вона залишається такою і зараз. У межах такого підходу студент є об'єктом, а не суб'єктом навчально-виховного впливу. Той, кого навчають, є інженерно-технологічним об'єктом, яким можна керувати зовнішніми впливами, за допомогою стандартів і нормативів. На цьому ґрунті виникає уявлення про якісь універсальні педагогічні технології, які ось-ось будуть знайдені, й усі проблеми вирішені, в чому проявляється нерозуміння того, що такої технології в принципі не може існувати.

Традиційна система навчання заснована на соціоцентричному підході, в межах якого мета розвитку особистості – її соціалізація і професіоналізація з позицій максимальної суспільної користі. У межах даної моделі реалізується уявлення про те, що основною метою навчання є опанування певними знаннями, вміннями й навичками, тобто, зовні заданими нормативами. При цьому якість засвоєння знань визначається головним чином за тим, що і наскільки правильно й міцно студент запам'ятав і відтворив, виконав за зразком. У науці, особливо в гуманітарній, ці нормативи суб'єктивні й тому змінюються. В їх основі – ілюзія, помилкове уявлення, що зовнішнє безпосередньо формує внутрішнє. Особлива увага в досягненні цієї мети приділяється кінцевому результату. Навчання не орієнтоване на формування

навичок саморозвитку особистості, оскільки ігнорує фактор спонтанності. Пізнавальна активність студентів залишається поза полем зору педагогів.

Хоча й існують певні напрацювання в галузі загальних підходів до гуманізації освіти, сьогодні немає оформленої в цілісному вигляді концепції, а особистісно орієнтовані технології навчання студентів ще знаходяться у стані становлення загальних уявлень. Все це потребує спільних і узгоджених дій в цьому напрямку вчених різних спеціальностей, насамперед філософів, педагогів, психологів, методистів. Гуманістична орієнтація передбачає відмову від пошуку універсальних технологій навчання, апріорно – їх варіативність залежно від індивідуальних особливостей студента, методів засвоєння ним навчального матеріалу. У межах якої-небудь однієї освітньої системи технології (форми і методи) навчання можуть і повинні варіюватися, поєднуватися, взаємодоповнюватися. Гуманізація освіти детермінована тенденцією до загальної гуманізації людського суспільства, однак вона може стати могутнім фактором стимулювання цього процесу.

Сучасне інформаційне суспільство створює додаткові можливості для ефективної освіти, в тому числі й для особистісного і професійного розвитку студентів. Серед фундаментальних ознак інформаційного суспільства, які впливають на досліджуваний нами процес, виділимо наступні.

Будь-який суб'єкт (людина, група тощо) у будь-який час і в будь-якому місці може одержати за плату чи безкоштовно будь-яку інформацію з питання, яке цікавить його особисто і є суспільно значимим. У суспільстві виробляється і функціонує необхідна для роботи інформаційна технологія. Існує розгорнута інфраструктура, яка забезпечує динамічний розвиток суспільства, створює, підтримує і розвиває гігантський комплекс інформаційних ресурсів. Вона здатна продукувати всі види інформації, у першу чергу наукову і професійну. Поряд із соціосферою, техносферою створена специфічна інфосфера для розвитку комунікаційних мереж, інформаційних технологій, що зв'язують будь-який континент чи регіон, все світове співтовариство воєдино. Зі швидким ростом телекомунікацій, комп'ютерів і комп'ютерних терміналів і

значним зменшенням вартості комп'ютерних операцій, стрімким збільшенням мережі сховищ, банків даних, проблема синтезування різних засобів, методів і шляхів передачі інформації в глобальному масштабі стає надзвичайно актуальною. Формується єдиний світовий інформаційний простір.

У ХХІ столітті від змагання в галузі техніки і технології людство переходить до змагання знань і ідей, а освіта стає ключем до майбутнього. У свою чергу, ключем до формування високорозвиненої системи освіти в нинішніх умовах є інформація, новітні інформаційні технології. Так, використання комп'ютерів і комп'ютерних мереж дає змогу: одержувати доступ до найрізноманітніших джерел інформації, галузевих баз даних з економіки, науки, освіти, культури, а також до урядових, університетських, суспільних, комерційних баз і регіональних сховищ інформації; спілкуватися з колегами, фахівцями, які працюють у найрізноманітніших галузях; брати участь в електронних конференціях; одержувати необхідну інформацію з різних куточків планети; мати доступ до електронних архівів програмного забезпечення для персональних комп'ютерів; обмінюватися інформацією з колегами з інших навчальних закладів; зв'язуватися з міжнародними освітніми системами (CAMPUS 2000 тощо).

В інформаційному суспільстві стає можливим вирішення наступних педагогічних завдань: індивідуалізувати процес навчання (з допомогою комп'ютера можна навчатися за спеціальною особистою програмою, у той час як підручник розрахований на всіх студентів, і викладач змушений застосовувати єдину методику навчання); налагодити дієвий зворотний зв'язок (робота з підручником такого зворотного зв'язку установити не може; комп'ютери можуть узяти на себе рутинну, але трудомістку роботу – перевірку знань, складання таблиць, здійснення арифметичних і логічних операцій тощо, даючи можливість викладачу і студенту займатися творчою роботою); збільшити швидкість ознайомлення студентів з матеріалом.

Отже, суспільний інтерес і увага до розвитку молодого покоління, гуманізація освіти і, особливо, сучасне інформаційне суспільство ставлять

нові вимоги до особистісного і професійного розвитку студента і створюють нові можливості для цього.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абсалямова Я. В. Професійна адаптація молодих викладачів іноземної мови до роботи у вищих технічних навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 теорія та методика професійної освіти. К., 2005. 20 с.
2. Архипова С.П. Основи акмеології : навч. посіб. / Черкас. нац. ун-т ім. Б.Хмельницького. Черкаси : ЧНУ, 2004. 118 с.
3. Ащепков В. Т. Теоретические основы и прикладные аспекты профессиональной адаптации преподавателей высшей школы. Майкоп : [б. и.], 1997. 307 с.
4. Бабанский Ю. К. Методическая работа в школе : организация и управление. М. : Педагогика, 1970. 170 с.
5. Бавина П. А. Тренинговые технологии в формировании коммуникативной компетентности будущих менеджеров : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Санкт-Петербург, 2006. 26 с.
6. Бакли Р., Кэйпл Д. Теория и практика тренинга. СПб. : Питер, 2002. 352 с.
7. Бахтин М.М. Проблемы творчества Достоевского. *Проблемы поэтики Достоевского*. 5-е изд., доп. Киев: Next, 1994. 511 с.
8. Безруков В. И. Проектирование управления педагогическими системами : методология, теория, практика : дисс. ... докт. пед. наук : 13.00.01 загальна педагогіка та історія педагогіки / Московский пед. гос. ун-т. М., 2005. 315 с.
9. Бельмаз Я. М. Використання британського й американського досвіду в професійному розвитку викладачів вищої школи України. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2011. Спецвипуск 7. С. 23–33.
10. Бельмаз Я. М. Професійна підготовка викладачів вищої школи у Великій Британії та США : Монографія. Горлівка : вид-во ГДППМ, 2010. 304 с.

11. Бистрова Ю.В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. *Право та інноваційне суспільство*. 2015. № 1. С. 27–33.
12. Бізнес-тренінги для економістів : навч. посіб. / Н. Ю. Бутенко, О. О. Герасименко, О. Ю. Гулевич. К. : КНЕУ, 2007. 280 с.
13. Богданова І.М. Педагогічні інновації в системі підготовки вчителя : кінець ХХ початок ХХІ століття. Одеса : М.П. Черкасов, 2009. 157 с.
14. Бодалев А.А. Психология общения. М.: «МОДЭК», 2002. 320 с.
15. Бондарева Л.І. Навчальний тренінг як засіб професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій в економічних університетах : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2006. 21 с.
16. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь : теория и практика : учеб. пособие для студентов психологических факультетов и отделений университетов. М. : Изд-во Ин-та Психотерапии, 2000. 368 с.
17. Бондаренко О. Д., Стрельников В. Ю. Зарубіжний досвід підготовки викладачів до дидактичного проектування. *Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2012-2013 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2013. С. 109–115.
18. Братко М.В. Освітнє середовище вищого навчального закладу : функціональний аспект. *Педагогічний процес : теорія і практика*. 2015. Вип. 1-2 С. 11–18.
19. Бройтман С.Н. Поэтика эпохи синкретизма. *Теория литературы* : учебное пособие : В 2 т. / Под ред. Н. Д. Тмарченко. Т.2 : Бройтман С. Н. Историческая поэтика. М. : Издательский центр “Академия”, 2004.
20. Буграк О. М., Стрельников В. Ю. Технологія формування екологічної компетентності студентів. *Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2011-2012 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2012. С. 124–129.

21. Буш Г. Я. Диалогика и творчество. Рига : АВОТС, 1985. 317 с.
22. Вароді Я. І., Стрельніков В. Ю. Комунікативні методи та технології формування комунікативної компетентності майбутнього викладача. *Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ*. Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 196–201.
23. Васильева И.И. Психологические особенности диалога : дисс. ... канд. психол. наук. М. : 1984. 181 с.
24. Вачков И. В. Основы технологии группового тренинга. М. : Эксмо, 2001. 175 с.
25. Вачков И. В., Дерябо С. Д. Окна в мир тренинга. Методологические основы субъектного подхода к групповой работе : учебное пособие. СПб. : Речь, 2004. 272 с.
26. Ващенко Н. М. Управління навчальним процесом у системі підвищення кваліфікації. К. : Вища школа, 1987. 153 с.
27. Веселовский А.Н. Избранные труды и письма / РАН; Институт русской литературы (Пушкинский Дом)/ П.Р.Заборов (отв. ред.). СПб. : Наука, 1999. 365 с.
28. Вітвицька С. С. Педагогічна освіта магістрів в умовах ступеневої освіти : теоретико-методологічний аспект : Монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 440 с.
29. Власова О. І. Педагогічна психологія : навч. посіб. К.: Либідь, 2005. 400 с.
30. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посібник / 3-тє вид., стереотип. К. : Академвидав, 2009. 616 с.
31. Воловиченко А. І., Кононенко Ю. С. Методика організації та дослідження процесу праці в навчальних закладах. К. : УПКККО, 1995. 84 с.
32. Гіптерс З. В. Культурологічний словник-довідник. К. : Професіонал, 2006. 328 с.

33. Гагарин А. С. Экзистенциалы человеческого бытия : одиночество, смерть, страх (от античности до Нового времени). Историко-философский аспект : дисс. ... докт. филос. наук : 09.00.03 – история философии / Урал. отд-ние РАН, Ин-т филос. и права. Екатеринбург, 2002. 355 с.
34. Галус О. М. Педагогічне управління адаптацією майбутніх учителів у системі ступеневої освіти : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.06 – теорія та методика управління освітою / Державний вищий навчальний заклад “Університет менеджменту освіти” АПН України, Київ, 2009. 601 с.
35. Герей О. Ф., Стрельников В. Ю. Модель підготовки викладачів коледжів до проектування технологій навчання. *Збірник наукових статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2013-2014 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 24–29.
36. Годфруа Ж. Что такое психология : в 2-х т. Т. 1. Пер. с фр. М. : Мир, 1992. 496 с.
37. Громько Н.В. Интернет и постмодернизм их значение для образования. *Вопросы философии*. 2002. №2. С.175–180.
38. Григорій Сковорода і Паїсій Величковський : постаті на тлі епохи : зб. наук. пр. за результатами Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 29 листоп. 2012 р.) [до 290-річчя з дня народження] / [ред. кол. : Т. В. Оніпко, І. М. Петренко, В. В. Сарапин]. Полтава : ПУЕТ, 2013.
39. Гуманізм : сучасні інтерпретації та перспективи / [Пазенок В.С., Лях В.В., Соболев О.М., Райда К.Ю. та ін.] К. : Український Центр духовної культури, 2001. 380 с.
40. Гуменюк В. В. Науково-методична робота з педагогічними кадрами / В.В. Гуменюк, І. А. Наумчук. Хмельницький, 2005. 185 с.
41. Данисько О.Й. “Москаль-чарівник” І.П.Котляревського : до історії питання про джерела твору. *Наукові записки Полтавського*

- літературно-меморіального музею І.П.Котляревського. Випуск 3. К., 1961. С.48–52.*
42. Делёз Ж., Гваттари Ф. Что такое философия? М. : Институт экспериментальной социологии, СПб. : Алетейя, 1998. 288 с.
43. Дивак В. В. Організаційно-педагогічні основи методичної роботи. К. : УПКККО, 1995. 180 с.
44. Драйден Г. Революція в навчанні / пер. з англ. Мирослава Товкало. К. : Літопис, 2011. 542 с.
45. Дьяконов Г.В. Основы диалогического подхода в психологической науке и практике. Кировоград : РВЦ КГПУ им. В. Винниченка, 2006. 604 с.
46. Єрмола А. М., Васильченко О. М. Технологія організації науково-методичної роботи з педагогічними кадрами : науково-метод. посібник. Харків : Курсор, 2006. 312 с.
47. Жерносек І. П. Організація науково-методичної роботи в школі. 2-є вид., допов. Х. : Основа, 2007. 128 с.
48. Загвязинский В. И. Педагогическая инноватика : проблемы стратегии и тактики : монография / В. И. Загвязинский, Т. А. Строкова ; Тюм. гос. ун-т. Тюмень : Изд-во ТюмГУ, 2011. 176 с.
49. Загірова О. О., Стрельніков В. Ю. Тенденції розвитку екологічної освіти майбутніх суднових механіків у процесі їхньої професійної підготовки. *Збірник наукових статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2013-2014 навчального року.* Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 54–59.
50. Занюк С. С. Психологія мотивації : навч. посіб. К. : Либідь, 2002. 304 с.
51. Зеров М. Нове українське письменство / Зеров М. Українське письменство / Упоряд. М. Сулима; Післям. М. Москаленка. К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. С.6–105.
52. Зимняя И.А. Педагогическая психология : Учебник для вузов. Изд. 2, доп. М. : Логос, 2000. 384 с.

- 53.Золотаренко Ю. В., Стрельников В. Ю. Теоретичні і методологічні аспекти синдрому емоційного вигорання викладача у вищій школі. *Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2012-2013 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2013. С. 128–134.
- 54.Зорина А. В. Педагогические условия формирования лидерских качеств у студентов вуза : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 – Общая педагогика, история педагогики и образования. Нижний Новгород, 2009. 20 с.
- 55.Зорина А. В. Педагогические условия формирования лидерских качеств у студентов вуза. *Современная педагогика*. 2009. № 3. С. 8–9.
- 56.Зязюн І. А. Естетичні засади розвитку особистості. *Мистецтво у розвитку особистості* : монографія / за ред., передмова та післямова Н. Г. Ничкало. Чернівці : Зелена Буковина, 2006. 224 с.
- 57.Иванов Д. О запрещении оперы-водевиля “Казак-стихотворец” : письмо А.А.Шаховского А.С.Шишкову”. *Труды по русской и славянской филологии. Литературоведение*. VI (Новая серия) : К 85-летию Павла Семеновича Рейфмана. Тарту : Tartu Likely Kirjastus, 2008. С. 54–62.
- 58.Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. СПб. : Питер, 2010. 512 с.
- 59.Ирхина И. В. Развитие дидактической системы учителя в профессиональной деятельности : автореф. дисс. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 «Теория и история педагогики». Белгород, 2007. 46 с.
- 60.Іван Котляревський у документах, спогадах, дослідженнях. К. : Дніпро, 1969. 630 с.
- 61.Іванова С.М. Філософія. / Методичні рекомендації для слухачів педагогічного факультету МПК. К., 2006 С.41.
- 62.Ільченко О. В., Стрельников В. Ю. Проектування мотиваційного компонента технології навчання. *Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і*

- туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2012-2013 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2013. С. 135–141.
63. Казак-стихотворец : Текст А.А.Шаховского. Музыка К.А.Кавоса. *Русский музыкальный театр : Хрестоматия по театральному искусству*. М., 1941. –С.45–67.
64. Казанцева Л. С. Лидерские качества студентов медицинского вуза как объект исследования [Электронный ресурс] / Л. С. Казанцева. Режим доступа : <http://www.nauchforum.ru/ru/node/658>.
65. Казанцева Л.С. Лидерские качества студентов медицинского вуза как объект исследования [Электронный ресурс] / Л.С. Казанцева, Е.Ю. Жигарева // Материалы III Студенческой международной заочной конференции «Молодежный научный форум : гуманитарные науки». Режим доступа : <http://www.nauchforum.ru/ru/node/658>.
66. Кан-Калик В. А., Ковалев Г. А. Педагогическое общение как предмет теоретического и прикладного исследования. *Вопросы психологии*. 1985. № 4. С. 9–16.
67. Карнаух А.А. Вплив соціально-гуманітарних дисциплін у вищій школі на формування політичної культури студентської молоді. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2009. Вип. 1. С. 76-80.
68. Кастельс М. Информационная эпоха : экономика, общество и культура/ Пер. с англ. под науч. ред. О.И.Шкарутана. М. : ГУ ВШЭ, 2000. 608с.
69. Керецман Л. В, Стрельников В. Ю. Система виховної роботи у вищих навчальних закладах. *Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ*. Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 206–211.
70. Китаева М. В. Я лидер. Курс становления. Ростов-на-Дону : Феникс, 2007. 173 с.

71. Козаков В. А., Дзвінчук Д. І. Психолого-педагогічна підготовка фахівців у непедагогічних університетах : методологія та практика. К. : ЗАТ Нічлава. 2003. 137 с.
72. Коменский Я.А., Локк Д., Руссо Ж.-Ж., Песталоцци И.Г. Педагогическое наследие / Сост. В.М.Кларин, А.Н.Джуринский. М. : Педагогика, 1989 с.73.
73. Кон И. С. Многоликое одиночество. *Знание – сила*. 1986. № 12. С. 40-42.
74. Кон И. С. Психология ранней юности : Кн. для учителя. М. : Просвещение, 1989. 255 с.
75. Кондаш О. Хвилювання : страх перед випробуванням / Пер. із словац. К. : Рад. школа, 1981. 170 с.
76. Кондратьева С. В. Учитель – ученик. М. : Педагогика, 1984. 80 с.
77. Корчагина С. Г. Генезис, виды и проявления одиночества. М. : Московский психолого-социальный институт, 2005. 196 с.
78. Котляревський І. П. Повне зібрання творів. К. : Наукова думка, 1969. 509 с.
79. Кошкарлова Л. В., Стрельников В. Ю. Проектування інформаційних технологій навчання. *Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2011-2012 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2012. С. 144–146.
80. Крайг Г. Психология развития. 7-е изд. / Г. Крайг. СПб. : Питер, 2003. 992 с.
81. Краснощок І. П. Розвиток лідерських якостей студентів [Електронний ресурс]. Режим доступу : [http://Nz2012_112_29%20\(1\).pdf](http://Nz2012_112_29%20(1).pdf).
82. Краснощок І. П. Розвиток лідерських якостей студентів [Електронний ресурс]. Режим доступу : [file:///C:/Users/Alena/Downloads/Nz2012_112_29%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Alena/Downloads/Nz2012_112_29%20(1).pdf).

83. Красовицкий М. Ю. От педагогической науки к практике / М. Ю. Красовицкий, Т. И. Беседа, А. В. Сердюк. К. : Рад. школа, 1991. 191 с.
84. Криворот К. М. Організація методичної роботи у загальноосвітньому навчальному закладі. *Управління школою*. 2008. № 1 (193). С. 29–31.
85. Крижановська Л. В., Стрельников В. Ю. Підготовка викладачів до індивідуально-стильового проектування технологій навчання. *Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2012-2013 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2013. С. 147–153.
86. Крисяк С. Післядипломна освіта педагогічних кадрів : реалії і перспективи. *Освіта і управління*. 1997. Т. 1. С. 5–92.
87. Кроль Л.М., Михайлова Е.Л. Тренинг тренингов : как закалялась сталь. М. : НФ Класс, 2004. 192с.
88. Крохмаль С. Г., Стрельников В. Ю. Сучасні парадигми застосування професійно-орієнтованих технологій навчання у вищій школі. *Збірник наукових статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2013-2014 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 104–109.
89. Кубарькова Н.В. Лидерские качества педагога : сущность и структура [Электронный ресурс] / The Emissia.Offline Letters. Электронное научное издание, 2012. Режим доступа : <http://www.emissia.org/offline/2012/1772.htm>.
90. Кузьмина Н. В. Профессионализм педагогической деятельности / Н. В. Кузьмина, А. А. Реан. СПб. : Рыбинск, 1993. 302 с.
91. Кульневич С. В. Управление современной школой : организация и содержание методической работы / С. В. Кульневич, В. И. Гончарова, Т. П. Лакоценина. Ростов-н/Д : Учитель, 2003. Вып. II. 288 с.

92. Куницина В. Н. Межличностное общение. Учебник для вузов / В. Н. Куницина, Н. В. Казаринова, В. М. Погольша. СПб. : Питер, 2001. 544 с.
93. Лабиринты одиночества : Пер. с англ. / Сост., общ. ред. и предисл. Н.Е. Покровского. М. : Прогресс, 1989. 624 с.
94. Лебедик Л. Использование педагогического наследия А.С. Макаренко в проектировании подготовки магистров педагогики высшей школы. *Edukacja i ekonomia*. Redakcja naukowa. V. Rajangu, T. Trocikowski. Wloclawek Kaniewo, 2015. С. 199–208.
95. Лебедик Л. Принципи підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Витоки педагогічної майстерності* : зб. наук. праць Полтав. нац. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка. Серія : Педагогічні науки. Полтава, 2014. Вип. 14. С. 165–170.
96. Лебедик Л. В. Болонський процес і перспективи педагогічної підготовки магістрів. *Вища освіта України*. Додаток 4, том I (19). 2010. Тематичний Вип. «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». С. 237–244.
97. Лебедик Л. В. Використання інформаційних технологій для забезпечення якості системи підготовки викладача вищої школи в умовах магістратури. *Інформаційні технології 2017* : зб. тез IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців (Київ, 18 трав. 2017 р.). Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; відповід. за вип. : М. М. Астаф'єва, Д. М. Бодненко, В. П. Вембер, О. М. Глушак, О. С. Литвин, Н. П. Мазур. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. 132–134.
98. Лебедик Л. В. Використання педагогічної спадщини А. С. Макаренка у проектуванні змісту підготовки магістрів педагогіки вищої школи. *Витоки педагогічної майстерності* : зб. наук. праць. Вип. 12 / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. С. 184–189.

99. Лебедик Л. В. Використання педагогічної спадщини А. С. Макаренка у підготовці магістрів педагогіки вищої школи. *Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. «Педагогіка А. С. Макаренка в полікультурному освітньому просторі», присвячена 125-й річниці з дня народження А. С. Макаренка* (Полтава, 12-14 березня 2013 р.). / За заг. ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава, 2013. С. 95–97.
100. Лебедик Л. В. Гейдар Алиев о воспитании молодежи. *Актуальные проблемы изучения гуманитарных наук. Межвузовский сборник научных статей*. Баку : Mutercim, 2013. №4. С. 331–334.
101. Лебедик Л. В. Дидактичні можливості електронних підручників. *Сучасна середня освіта : інновації, методологія, теорія, практика*. Тези доповідей на міжрегіональній науково-практичній конференції, 7 жовтня 2014 р. / За заг. ред. І. М. Бобер. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2014. С. 171–173.
102. Лебедик Л. В. Дидактичні принципи формування ІКТ-компетентностей майбутніх учителів математики у процесі фахової підготовки. *Фізико-математична освіта : науковий журнал*. 2017. Вип. 3(13). С. 215-219. Режим доступу : <http://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/publ/1-1-0-363>.
103. Лебедик Л. В. Ергономічні проблеми підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Превентивна безпека людини в сучасних умовах* : матеріали Міжвузівського круглого столу, присвяченого Всесвітньому дню охорони праці (Полтава, 28 квітня 2017 року). Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 31–33.
104. Лебедик Л. В. Європейський досвід реформування системи підготовки викладачів вищої школи. *Зб. наук. праць Полтав. нац. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка*. Вип. 64. Наукове видання : Педагогічні науки. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. С. 81–87. <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/5586>

105. Лебедик Л. В. Инновационные технологии обучения магистров педагогики высшей школы. *Использование инновационного потенциала вуза при подготовке бакалавров и магистров*. Сборник материалов международной научно-практической конференции / Под общ. ред. Шарипова М. М., Раджабова Р. К. Душанбе : Ирфон, 2015. С. 20–25.
106. Лебедик Л. В. Інтеграція систем професійної підготовки педагогічних працівників у Європі й в Україні. *Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України* : зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Київ, 28 жовтня 2016 р.). За заг. ред. В. В. Олійника. – К. : УМО НАПН України, 2016. С. 563–568.
107. Лебедик Л. В. Інформаційні технології у педагогічній підготовці магістрів. *Новітні інноваційні освітні технології : проблеми, розвиток та досвід впровадження* : матеріали XXXVII міжвузівської наук.-методичної конф. (Полтава, 28-29 березня 2012 р.) : в 2 ч. Полтава : ПУЕТ, 2012. Ч. 1. С. 84–85.
108. Лебедик Л. В. Компетентісний підхід до підготовки магістрів обліку і аудиту. *Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : проблеми теорії та практики* : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції 20-21 жовтня 2014 р. Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 194–199.
109. Лебедик Л. В. Компетентісний підхід до проектування системи підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Дидактика : часопис* / О. Ільченко (гол. ред.) ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, каф. заг. педагогіки та андрагогіки. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. Вип. 17 : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. із міжнар. участю «Інноваційність в освіті : пошуки і перспективи розвитку» (Полтава, 22-23 листопада 2016 р.) С. 154–158.
110. Лебедик Л. В. Компетентісний підхід у підготовці викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури. *Зб.*

- наук. праць Полтав. нац. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка. Наукове видання : Педагогічні науки. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. Вип. 66-67. С. 53–58.
111. Лебедик Л. В. Компоненти структури підготовленості викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи : зб. наук. праць / ред. кол. : акад. І. Ф. Прокопенко (голов. ред.) та інші; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2017. Вип. 49. С. 80–95.* Режим доступу : journals.hnpu.edu.ua/ojs/zasoby/article/download/.../4929
112. Лебедик Л. В. Критерії готовності майбутнього викладача до проектування дидактичних систем. *Зб. наук. праць Полтав. нац. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка. Наукове видання : Педагогічні науки. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. Вип. 69. С. 69–73.*
113. Лебедик Л. В. Менеджмент підготовки викладачів вищої школи. *Наукові записки / Ред. кол. : В. В. Радул, С. П. Величко та ін. Вип. 141. Ч. II. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. С.124–126.*
114. Лебедик Л. В. Модульний підхід у підготовці викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія : Педагогічні науки. м. Старобільськ. № 6 (303) жовтень 2016. Ч. II. С. 52–60.*
115. Лебедик Л. В. Моніторинг якості педагогічного професіоналізму магістрів економіки. *Вища освіта України. Додаток 2 до №3, том III (28). 2011. Тематичний Вип. «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». С. 129–135.*
116. Лебедик Л. В. Моніторинг якості системи підготовки викладача вищої школи. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» : Тематичний Вип. «Вища освіта України у контексті інтеграції до*

- європейського освітнього простору». Додаток 1 до Вип. 36, Том II (62). К. : Гнозис, 2015. С. 465–473.
117. Лебедик Л. В. Наукові основи педагогічної практики магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Якість вищої освіти : вдосконалення змісту та організації практичної підготовки студентів* : матеріали XL Міжнар. наук.-метод. конф. (Полтава, 25-26 лютого 2015 р.). Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 223–225.
118. Лебедик Л. В. Особливості проектування інноваційних технологій навчання. *Дидактика : часопис* / А. Бойко (гол. ред.) ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, каф. заг. педагогіки та андрагогіки. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. : Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Політехнічна освіта як засіб забезпечення ринку праці в Україні» (Полтава, 19-20 листопада 2013 р.). Вип. 14. С. 104–107.
119. Лебедик Л. В. Оцінювання культури вищого навчального закладу через якість здоров'язбережувального середовища. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості* : збірник статей за матеріалами IV Міжн. науково-практичної онлайн-конференції (Слов'янськ, 23-24 березня 2017 р.) у 2 томах. Гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ : ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2017. Т. 1. С. 495–500.
120. Лебедик Л. В. Педагогічна підготовка магістрів економіки на основі компетентнісного підходу. *Компетентнісний підхід до підготовки Вип.ників вищого навчального закладу* : матеріали XXXVI міжвузівської наук.-методичної конф. (Полтава, 22-23 березня 2011 р.) в 2 ч. Ч. 1. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. 256 с. С. 174–176.
121. Лебедик Л. В. Педагогічна підготовка магістрів у вищих економічних навчальних закладах : монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. 165 с.
122. Лебедик Л. В. Педагогічний професіоналізм магістрів педагогіки : критерії, показники, рівні. *Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти* : матеріали X Ірпінських міжнародних науково-

- педагогічних читань, (Ірпінь, 29-30 березня 2012 р.). Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2012. В 4 ч. Ч. 2. секції 3, 4. С. 203–214.
123. Лебедик Л. В. Педагогічні ідеї Михайла Остроградського як методологічна основа підготовки викладачів вищих навчальних закладів споживчої кооперації. *Імідж сучасного педагога*. 2016. № 6. С. 22–26.
124. Лебедик Л. В. Перспективи використання європейського досвіду педагогічної підготовки викладачів економіки. *Забезпечення наступності змісту в системі ступеневої вищої та післядипломної освіти : українські традиції та європейська практика* : збірник наукових праць I Всеукраїнського науково-методичного семінару, 29 жовтня 2010 р. Хмельницький : Поліграфіст-2, 2011. С. 52–54.
125. Лебедик Л. В. Перспективи удосконалення форм підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Підготовка соціального педагога на засадах партнерства*. Матеріали науково-практичної конференції (Харків, 24 листопада 2015 року). За редакцією М. П. Васильєвої. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди. 2015. С. 74–75.
126. Лебедик Л. В. Підготовка викладача вищої школи до проектування дидактичних систем на основі культурологічного підходу. *Імідж сучасного педагога*. 2015. № 10. С. 14–18.
127. Лебедик Л. В. Підготовка викладачів вищої школи в умовах магістратури у країнах Європи. *Ukrainian professional education = Українська професійна освіта : науковий журнал*. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2017. Вип. 2. С. 72–78.
128. Лебедик Л. В. Принципи вимірювання якості знань як результату навчання. *ABSTRACTS SECOND INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL «EDUCATIONAL MEASUREMENTS : TEACHING, RESEARCH AND PRACTICE»*. 18-25 September 2010, Foros (Crimea, Ukraine). Nizhyn, 2010. С. 36.

129. Лебедик Л. В. Проблеми впровадження новітніх технологій навчання. *Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. Додаток 1 до Вип. 27. Том IV (37) : Тематичний Вип. «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». К. : Гнозис, 2012. С. 238–243.
130. Лебедик Л. В. Проблеми освітнього менеджменту у підготовці магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Менеджмент розвитку соціально-економічних систем у новій економіці* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 14-15 травня 2015 р.). Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 169–172.
131. Лебедик Л. В. Проектування інформаційних технологій фахової підготовки майбутніх педагогів. *Зб. наук. праць Полтав. нац. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка. Наукове видання : Педагогічні науки*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. Вип. 71. С. 60–64.
132. Лебедик Л. В. Проектування форм педагогічної підготовки майбутніх викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Імідж сучасного педагога*. 2017. № 8 (177). С. 25–28.
133. Лебедик Л. В. Психолого-педагогічні вимоги до викладача курсів дистанційного навчання. *Якість вищої освіти : методологічні та методичні підходи щодо впровадження дистанційних технологій навчання* : матеріали XXXVIII міжвузівської наук.-методичної конф. (Полтава, 23-24 січня 2013 р.) : в 2 ч. Полтава : ПУЕТ, 2013. Ч. 1. С. 148–150.
134. Лебедик Л. В. Розвиток комунікативних навичок викладача : метод. рек. до самостійного вивчення теми у змістовому модулі «Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу» з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» для студентів

- спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» та слухачів курсів підвищення кваліфікації МПК. Полтава : ПУЕТ, 2015. 16 с.
135. Лебедик Л. В. Роль майбутнього викладача вищої школи у формуванні своєї індивідуальності. *Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій* : збірник наукових праць / за заг. ред. Л. В. Помиткіної, Т. В. Вашеки, О. М. Ічанської. К. : Аграр Медіа Груп, 2018. С. 182–187.
136. Лебедик Л. В. Социально-профессиональное становление будущих преподавателей высшей школы. *Современные тенденции в образовании и науке : состояние и перспективы* : Сб. материалов междунар. науч.-практ. конф. : в 4 т. / под общ. ред. Г. Е. Накиповой, Т. А. Ханова. Қарағанды : КЭУК, 2018. Т. 1. С. 113–117.
137. Лебедик Л. В. Сучасна освітня ситуація і складники ефективного навчання : метод. рек. до самостійного вивчення теми у змістовому модулі «Загальні основи педагогіки вищої школи» з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» для студентів спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» та слухачів курсів підвищення кваліфікації МПК. Полтава : ПУЕТ, 2015. 25 с.
138. Лебедик Л. В. Сучасні наукові підходи до якості підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Якість вищої освіти : сучасні тенденції та перспективи розвитку освітньої діяльності вищого навчального закладу* : матеріали ХІ Міжнар. наук.-метод. конф. (Полтава, 18-19 лютого 2016 р.). Полтава : ПУЕТ, 2016. С. 200–203.
139. Лебедик Л. В. Теоретичні засади підготовки викладачів вищої школи до проектування технологій дистанційного навчання в умовах магістратури. *Дистанційна освіта : забезпечення доступності та неперервної освіти впродовж життя (E-Learning and University Education 2017)* : матеріали ХІІ Міжнародної науково-методичної конференції (Полтава, 9-10 лютого 2017 р.). Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 233–235.

140. Лебедик Л. В. Технології підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Якість вищої освіти : чинники формування конкурентоспроможності Вип.ників* : матеріали XXXIX Міжнар. наук.-метод. конф. (Полтава, 23-24 січня 2014 р.) : у 2 ч. Полтава : ПУЕТ, 2014. Ч. 1. С. 205–207.
141. Лебедик Л. В. Требования Совета Европы к общим и профессиональным компетенциям будущих преподавателей экономики и торговли. «*Dezvoltarea relațiilor comerciale din perspectiva integrării economice a Republicii Moldova în circuitul economic internațional*», конференція științifico-practică internațională (2017 ; Chișinău). Conferința științifico-practică internațională «*Dezvoltarea relațiilor comerciale din perspectiva integrării economice a Republicii Moldova în circuitul economic internațional*» = «*Development of trade relations from the perspective of economic integration of the Republic of Moldova in the international economy*», September 21-22, 2017 Chișinău : [în vol.] / col. red. : Căpățînă Sofia [et al.] ; com. șt. : Larisa Șavga [et al.]. Chișinău : UCCM : INCE, 2017 Vol. 2. 2017. P. 200–203
142. Лебедик Л. В. Удосконалення форм педагогічної підготовки майбутніх магістрів економіки. *Журнал Київського університету ринкових відносин «Економіка, бізнес-адміністрування, право»*. 2018. Вип. № 4(4). С. 290–300.
143. Лебедик Л. В. Удосконалення форм підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки*. Черкаси : Черкаський університет імені Богдана Хмельницького, 2016. № 5. С. 73–79.
144. Лебедик Л. В. Управління якістю педагогічної підготовки магістрів економіки. *Управління якістю діяльності вищого навчального закладу за міжнародними стандартами менеджменту ISO 9001 :2008 : досвід впровадження та напрями вдосконалення* : матеріали XXXV

- міжнародної наук.-методичної конф. (Полтава, 25-26 березня 2010 р.).
Полтава : РВВ ПУСКУ, 2010. С. 350–351.
145. Лебедик Л. В. Формирование общих и профессиональных компетенций магистров экономики как будущих преподавателей. *Международная научно-методическая конференция профессорско-преподавательского состава и аспирантов «Модернизация образовательной среды в условиях взаимодействия науки и практики» 9-10 апреля 2014 года.* Белгород : Белгородский университет кооперации, экономики и права, 2014. С. 220–225.
146. Лебедик Л. В. Формування загальних і професійних компетенцій магістрів педагогіки вищої школи. *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»* : Зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2015. Вип. 4. С. 120–123.
147. Лебедик Л. В. Формування загальних і професійних компетенцій майбутніх викладачів економіки. *Імідж сучасного педагога.* 2017. № 2 (171). С. 11-14.
148. Лебедик Л. В. Формування організаційної функції у професійній компетентності майбутніх товаровзнавців. *Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів* : матеріали I міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (Полтава, 18-20 берез. 2014 р.). Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 220–222.
149. Лебедик Л. В. Формування професійних компетенцій майбутніх викладачів вищої школи. *Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності і майбутнього* : збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 30-31 березня 2017 року) / ред. колегія : В. П. Андрущенко, В. Г. Кремень, Н. Г. Ничкало ; укл. Н. В. Гузій. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. С. 159–162.

150. Лебедик Л. В. Формування професійної компетентності магістрів педагогіки вищої школи. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* : Збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький, 2013. Вип. 28. Том 1. С. 180–185.
151. Лебедик Л. В. Инновационные технологии образования взрослых : *Материалы Международной научно-практической конференции «Проблемы и перспективы развития потребительской кооперации в условиях глобализации»*. Таджикский государственный университет коммерции. Душанбе, мая 2012. С. 30–37.
152. Лебедик Л. В., Алхасова Самира Бахтияр гызы. Лингвострановедческий комментарий как важный прием обучения иностранным языкам. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2012-2013 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2013. С. 104–109.
153. Лебедик Л. В., Вароді Я. І. Інноваційні технології підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури. *Україна Цивілізація. Том 5. Утвердження українського цивілізаційного простору : духовно-історичні передумови, сучасні тенденції та перспективи розвитку* / Карпатський університет імені Августина Волошина; Українська богословська академія ; редкол. : Бедь В. В. (гол. ред.), Гайданка Є. І. (відп. секр.), Урста С. В. та ін. Ужгород : Видавничий відділ КаУ, 2016. С. 282–294.
154. Лебедик Л. В., Спіріна В. В. Підготовка викладачів вищих навчальних закладів споживчої кооперації до проектування сучасних технологій навчання. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2013-2014 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 194–199.
155. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю. Інноваційні технології підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Актуальні проблеми*

- та перспективи розвитку харчових виробництв, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу* : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 20-21 листопада 2014 р.). Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 310–312.
156. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю. Навчальна програма з дисципліни «Основи педагогіки» для студентів напряму 6.040302 «Інформатика». Полтава : ПУЕТ, 2015. 12 с.
157. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю. Дипломне проектування : метод. рек. щодо виконання, оформлення та підготовки до захисту дипломної роботи на отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» галузі знань 1801 «Специфічні категорії» спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи». Полтава : ПУЕТ, 2015. 34 с.
158. Лебедик Л. В., Федик В. В. Теоретичні та методичні аспекти особистісно-орієнтованого навчання. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2014-2015 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 108–113.
159. Лебедик Л. В., Хебда А. С. Філософські і педагогічні основи підготовки майбутніх фахівців. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2014-2015 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 113–118.
160. Лебедик Л. В., Воронцова І. В. Педагогічні умови формування графічної компетентності студентів технічних коледжів. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2014-2015 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 27–33.
161. Лебедик Л. В., Гончар О. А. Чинники формування корпоративної культури майбутнього фахівця у процесі професійної підготовки. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і*

- туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2013-2014 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 29–34.
162. Лебедик Л. В., Джога О. В. Принципи використання професійно-орієнтованих технологій навчання майбутніх фахівців у кооперативних вищих навчальних закладах. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2013-2014 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 44–49.
163. Лебедик Л. В., Копитіна Л. П. Особливості лекції і семінару в умовах інтенсивного навчання у вищих навчальних закладах. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2013-2014 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 74–79.
164. Лебедик Л. В., Остремська О. А. Методи визначення рівня знань студентів при дистанційному навчанні. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2012-2013 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2013. С. 160–166.
165. Лебедик Л. В., Петренко А. І. Формування педагогічних умінь у майбутніх викладачів у вищому навчальному закладі. *Збірник наукових статей магістрів спеціальностей «Технології в ресторанному господарстві», «Технології зберігання, консервування та переробки м'яса», «Маркетинг», «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2014-2015 навчального року.* Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 163–169.
166. Лебедик Л. В., Рябовол Л. В. Методологічні аспекти дослідження проблеми управління навчально-творчою діяльністю студентів. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2011-2012 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2012. С. 173–178.

167. Лебедик Л. В., Собакар Т. М. Реалізація технології формування у студентів вищих навчальних закладів вмінь моделювання. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2014-2015 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 86-91.
168. Лебедик Л. В., Троценко І. В. Технологія проектування модульної структури навчальної дисципліни на засадах інтеграції наукових знань. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2011-2012 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2012. С. 200–205.
169. Лебедик Л. В., Чернявська Н. В. Організаційно-виховні технології забезпечення ефективності роботи кураторів академічних груп. *Зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досліджень 2012-2013 н. р.* Полтава : ПУЕТ, 2013. С. 185–191.
170. Лебедик Л., Різніченко Р. Підготовка викладачів вищої школи до формування професійної компетентності майбутнього фахівця в умовах вищого професійного аграрного училища. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Софія Русова та сучасна українська освіта» та науково-практичного семінару «Соціалізація особистості в умовах інноваційного середовища»* (Полтава, 18-19 травня 2018 р.) / за заг. ред. Куторжевської Л.І. Полтава : Полтавська спеціалізована школа-інтернат №2 I-III ступенів «Центр освіти та соціально-педагогічної підтримки» імені Софії Русової Полтавської обласної ради, 2018. С. 92–94.
171. Лебедик Л., Стрельников В. Його серце боліло з великої любові. *Поети-шістдесятники у національному відродженні України : збірник наукових праць / ред. кол. П. В. Ворона, В. Ю. Стрельников, Т. В. Оніпко, В. В. Сарапин.* Полтава : ПУЕТ, 2011. С. 25–28.

172. Лебедик Леся. Інноваційні підходи до проектування освіти дорослих. *Інновації в освіті* : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 16-17 жовтня 2012 р.). К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. С. 223–225.
173. Лебедик Леся. Компетентісний підхід у підготовці фахівців туристичної галузі. *Туризм як пріоритетний напрям соціально-економічного розвитку регіону* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Чернівці, 23-24 квітня 2015 р.). Чернівці : Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, 2015. С. 61–63.
174. Лебедик Леся. Погляди Григорія Сковороди на виховання. *Григорій Сковорода і Паїсій Величковський : постаті на тлі епохи* : зб. наук. пр. за результатами Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 29 листоп. 2012 р.) [до 290-річчя з дня народження] / [ред. кол. : Т. В. Оніпко, І. М. Петренко, В. В. Сарапин]. Полтава : ПУЕТ, 2013. С. 105–108.
175. Лефрансуа Ги. Прикладная педагогическая психология. СПб. : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2005. 576 с.
176. Лизинский В. М. О методической работе в школе. М. : Педагогический поиск, 2004 160 с.
177. Ліотар Ж.-Ф. Ситуація постмодерну. *Філософська та соціологічна думка*. 1995. № 5, 6.
178. Минько О. О., Стрельніков В. Ю. Програмно-педагогічні засоби реалізації можливостей інформаційних технологій. *Збірник наукових статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2014-2015 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 55–60.
179. Мир Просвещения : Исторический словарь / Под. ред. В. Ферроне и Д. Роша. М. : Памятники исторической мысли, 2003. 668 с.
180. Митина Л. М. Психология развития конкурентоспособной личности. М. : Московский психолого-социальный институт ; МОДЭК, 2002. 400 с.
181. Михайличенко В. Є., Полянська В. В. Роль мотивації навчально-

- пізнавальної діяльності у формуванні професійної спрямованості студентів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2011. Вип.17 (70). С. 320–327.
182. Мовчан М. М. Самотність як феномен буття особистості : Монографія. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. 265 с.
183. Мовчан М. М. Страх самотності як різновид страху. *Гілея : науковий вісник* : Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. К. : ВІР УАН, 2012. Випуск 64. С. 292–296.
184. Мовчан М. М. Феномен страху в сучасному світі. *Філософські обрії*. Науково-теоретичний журнал Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України та Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Випуск 28. Київ-Полтава, 2012. С. 94-102.
185. Модельська-Єрьоміна М. І., Стрельніков В. Ю. Зміст і сутність поняття «педагогічна діагностика». *Збірник наукових статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2013-2014 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 124–129.
186. Моносова А. Ж. Книга для бизнес-тренера : технології и искусство. СПб. : Речь, 2008. 250 с.
187. Мороз В. П. Особливості формування лідерських якостей студентів вищих навчальних закладів в процесі діяльності органів студентського самоврядування : експертна оцінка [Електронний ресурс]. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Педагогіка, соціальна робота». Випуск 35. Режим доступу : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/11708/1/92.pdf>.
188. Мороз Л. З. Класицизм і драматургія Івана Котляревського. *Рідний край*. 2003. №2 (9). С. 93–98.

189. Москаленко В. В. Соціальна психологія. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 634 с.
190. Мудрик А. В. Время поисков и решений, или Старшеклассникам о них самих : Кн. для учащихся. Просвещение, 1990. 191 с.
191. Мурти А. Самскара. *Иностранная литература*. № 12. 1984. С. 55.
192. Набока О. Г. Професійно-орієнтовані технології навчання у фаховій підготовці майбутніх економістів : теорія та методика застосування : монографія. Слов'янськ : Підприємець Маторін Б. І., 2012. 303 с.
193. Научитель Е. Д. Адаптація студента в вузе. *Практична психологія та соціальна робота*. 2001. № 7. С. 21–23.
194. Нахлік Є. Творчість Івана Котляревського : Замовчувані інтерпретації, дискусійні проблеми, спроба нового прочитання (з погляду літературних напрямів і течій). Львів : ОЛІР, 1994. 68 с.
195. Неборак В. Перечитана “Енеїда” : Спроба сенсового прочитання “Енеїди” Івана Котляревського на тлі зіставлення її з “Енеїдою” Вергілія. Львів : ЛВІЛШ “Астрон”, 2001. 248 с.
196. Нестуля О. О. Лідер вищого навчального закладу. *Проблеми функціонування вищих навчальних закладів економічного профілю* : матеріали Всеукр. наук.- практ. конф. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. С. 165–167.
197. Новиков М. М. З листа до А. О. Нікітіна. *Іван Котляревський у документах, спогадах, дослідженнях*. К. : Дніпро, 1969. С. 487.
198. Новікова Л.М. Тренінг як засіб активізації навчання у вищій школі. Науково-методичний посібник. Павлоград : ЗДІЕУ, 2008. 110 с.
199. Нудьга Г. Слово і пісня. Дослідження. К. : Дніпро, 1985. 342 с.
200. Облес І. І. Професійна підготовка викладача вищого навчального закладу : проблеми і перспективи. *Вища освіта України*. Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору : Моніторинг якості освіти». К. : Інститут вищої освіти АПН України. 2007. Додаток 3 (т. 5). С. 168–171.

201. Облес І. І. Педагогічні умови професійної адаптації викладача вищого навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2008. 257 с.
202. Облес І. І. Педагогічні умови професійної адаптації викладача вищого навчального закладу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Запоріжжя, 2008. 20 с.
203. Овдей С. В. Проблема социально-психологической и профессиональной адаптации молодых учителей : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Л., 1978. 184 с.
204. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку (світоглядно-методологічний аспект) : автореф. дис. ... докт. філос. наук : спеціальність 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії. К. : КНУ, 2003. 36 с.
205. Організаційно-педагогічні основи методичної роботи / В. І. Пуцов, С. В. Крисюк, А. І. Воловиченко [та ін.]. К. : УПКККО, 1995. 180 с.
206. Организационная психология / Сост. и общ. редакция Л. В. Винокурова, И. И. Скрипюка. СПб. : Питер, 2001. 512 с.
207. Організація навчального процесу в умовах інноваційного розвитку економічного університету : навч.-практ. вид. / [Л. О. Савенкова, М.В. Артюшина, Г. М. Романова та ін.]; за ред. М. В. Артюшиної, Г.М. Романової. К. : КНЕУ, 2014. 321 с.
208. Особенности психического развития детей 6-7-летнего возраста / Под ред. Д. Б. Эльконина, А. Л. Венгера. М. : Педагогика, 1988. 136 с.
209. П'ятакова Г. П., Заячківська Н. М. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі : навч.-метод. посіб. для студентів та магістрантів вищої школи. Л. : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 55 с.
210. Павелкіна У. В., Стрельніков В. Ю. Теоретико-методологічні засади навчання з використанням інноваційних технологій. *Збірник наукових статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за*

- результатами наукових досліджень 2014-2015 навчального року.*
Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 60–65.
211. Павлютенков Є. М. Організація методичної роботи. Х. : Основа, 2005. 80 с.
212. Панарин А. С. Постмодернізм и глобалізація : проект звільнення власників від соціальних и національних обов'язків. *Вопросы философии.* 2003. №6. С.16–36.
213. Петровкая Л.А Теоретические и методологические проблемы социально-психологического тренинга. М. : МГУ, 1982. 168 с.
214. Пироженко В. В., Стрельников В. Ю. Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців. *Збірник наукових статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2014-2015 навчального року.* Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 65–70.
215. Попович М. Нарис історії культури України. К. : «АртЕк», 1999.
216. Поташник М. М. Проблемы перестройки методической работы в школе в условиях реформы. *Вопросы методической работы* : сб. науч. ст. М. : Дидактика, 1990. С. 17–21.
217. Поети-шістдесятники у національному відродженні України : збірник наукових праць / ред. кол. П. В. Ворона, В. Ю. Стрельников, Т. В. Оніпко, В. В. Сарапин. Полтава : ПУЕТ, 2011.
218. Примаченко Я. В. Актуальные направления психологической подготовки руководителя-лидера. *Высшее образование сегодня.* 2009. №9. С. 42–46.
219. Психологія спілкування : навч. посіб. / [Л.О. Савенкова, В.В. Сгадова, Л.Л. Борисенко та ін.] ; за заг. ред. Л.О. Савенкової. К. : КНЕУ, 2015. 309 с.
220. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі : спільність і розбіжності : монографія. К. : Вища школа, 1997. 180 с.

221. Рогова Т. В. Персоналізований підхід в управлінні педагогічним колективом школи : монографія / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : Нове слово, 2006. 299 с.
222. Романишина Л. М. Професійна підготовка майбутніх економістів до викладацької діяльності в умовах магістратури. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. К., 2009. № 2. С. 326–330.
223. Романова Г. М. Підготовка викладачів вищих економічних навчальних закладів до проектування навчальних технологій : монографія. К. : КНЕУ, 2009. 252 с.
224. Рорти Р. Философия и будущее. *Вопросы философии*. 1994. №6. С.41–57.
225. Савельєва О. О. Оцінка лідерського потенціалу студентів як майбутніх управлінців. *Вісник Хмельницького національного університету*. Серія : Економічні науки. 2010. № 4. Т. 4. С. 81-84.
226. Савицька І. М. До питання формування лідерських якостей майбутніх учителів [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://visnyk.chnpu.edu_dl=3035.
227. Сбитнева В. Б. Педагогические условия развития лидерских качеств подростков в детском общественном объединении. *Педагогика*. 2008. №4. С. 12–14.
228. Свасьян К. Становление европейской науки. Ереван, изд. : издательство АН Армении. 1990. С. 311.
229. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності : навч. посібник. К. : Вища школа, 2004. 335 с.
230. Сидоренко Е.В. Технологии создания тренинга. От замысла к результату. СПб. : Изд-во «Речь»; ООО «Сидоренко и Ко», 2012. 336 с.
231. Сидоренко О. Л. Організація науково-методичної роботи з учителями загальноосвітніх шкіл : навч. посібник. Х. : ХДПУ, Майдан, 1997. 136 с.

232. Сисун М. Конфлікти між учителями й підлітками. *Психолог* (вкладка), лютий, № 6 (54), 2003. С. 1–32.
233. Сковорода Г. Сад божественних пісень / Підготовка тексту, передмова та коментарі Л.Ушкалова. Х. : Майдан, 2002. 126 с.
234. Сковорода Г. Твори : У 2 т. К. : ТОВ “Видавництво “Обереги”, 2005. Т.2. 479 с.
235. Слюсар Д. В., Стрельников В. Ю. Психолого-педагогічні особливості формування пізнавальних інтересів у студентів. *Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2011-2012 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2012. С. 189–194.
236. Соболь О.М. Постмодерн : реконструкція гуманізму. *Постмодернізм у філософії, науці та культурі* : Вісник Харківського державного університету. №464. Харків : ХДУ. 2000. С.12–17.
237. Сопівник Р. В. Виховання лідерських якостей студентів аграрних вищих навчальних закладів : монографія. К. : «ЦП «Компринт», 2012. 514 с.
238. Стрельников В. Ю. Проектування професійно-орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки : монографія. Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2006. 375 с.
239. Стрельников В. Компоненты профессиональной компетентности преподавателя высшей школы. *Edukacja i ekonomia*. Redakcja naukowa prof. dr. hab. V. Rajangu, dr. T. Trocikowski. Wloclawek Kaniewo, 2015. С. 213–221.
240. Стрельников В. Ю. Инновационные технологии обучения бакалавров экономики. *Использование инновационного потенциала вуза при подготовке бакалавров и магистров* : сборник материалов международной научно-практической конференции /Под общ. ред. Шарипова М. М., Раджабова Р. К. Душанбе : Ирфон, 2015. С. 25–29.

241. Стрельников В. Ю. Формирование профессиональных компетенций будущих специалистов ресторанного обслуживания в процессе профессиональной подготовки. *Модернизация образовательной среды в условиях взаимодействия науки и практики* : материалы Международной научно-методической конференции профессорско-преподавательского состава и аспирантов. Белгородский университет кооперации, экономики и права, 9–10 апреля 2014 года. Белгород, 2014. С. 110–120.
242. Стрельников В. Ю., Куторжевская О. А. Основные категории и понятия инновационных технологий обучения будущих учителей начальной школы. *Современные тенденции в образовании и науке : состояние и перспективы* : Сб. материалов междунар. науч.-практ. конф. : в 4 т. / под общ. ред. Г. Е. Накиповой, Т. А. Ханова. Караганды : КЭУК, 2018. Т. 1. С. 170–173.
243. Стрельников В. Ю., Лебедик Л. В. Особенности проектирования технологий образования взрослых. *Журнал Бакинского славянского университета*. Баку, 2012. С. 30–37.
244. Стрельников В. Ю., Лебедик Л. В. Проектирования содержания подготовки магистров специальности «Педагогика высшей школы». *Бакинский славянский университет; Лянкяранский государственный университет*. Баку-Лянкяран, 2-5 мая 2012. С. 30–37.
245. Стрельніков В. Ю. Розвиток управлінської культури майбутніх менеджерів в умовах магістратури. *Імідж сучасного педагога*. 2018. № 5 (182). С. 21–24.
246. Стрельніков В. Ю. А. С. Макаренко основоположник теорії проектування дидактичних систем. *Педагогіка А. С. Макаренка в полікультурному освітньому просторі* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 125-й річниці з дня народження А. С. Макаренка. Полтава, 12-14 березня 2013 р. / За заг. ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава, 2013. С. 163–165.

247. Стрельніков В. Ю. Авторські курси на базі коледжів. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Софія Русова та сучасна українська освіта» та науково-практичного семінару «Соціалізація особистості в умовах інноваційного середовища»* (Полтава, 18–19 травня 2018 р.) / за заг. ред. Л. І. Куторжевської. Полтава : Полтавська спеціалізована школа-інтернат №2 I–III ступенів «Центр освіти та соціально-педагогічної підтримки» імені Софії Русової Полтавської обласної ради, 2018. С. 161–165.
248. Стрельніков В. Ю. Авторські курси як форма підвищення кваліфікації викладачів. *Освіта. Технікуми. Коледжі : навчально-методичний журнал*. 2017. № 1,2 (42). С. 14–17.
249. Стрельніков В. Ю. Акмеологічна компетентність викладача вищої школи. *Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки*. № 31 (244). Черкаси : ЧНПУ імені Богдана Хмельницького, 2013. С. 71–74.
250. Стрельніков В. Ю. Акмеологія як чинник економічної активності дорослого населення. *Проблеми та перспективи розвитку регіональної економіки : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів, молодих учених та науковців 12-14 квітня 2012 року / Кременчуцький інститут Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. Кременчук, 2012. С. 31–33.
251. Стрельніков В. Ю. Акселеративне навчання як умова професійного розвитку науково-педагогічних працівників. *Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України : зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф., Київ, 28 жовтня 2016 р.* / за заг.ред. В. В. Олійника. К. : УМО НАПН України, 2016. С. 263–267.
252. Стрельніков В. Ю. Використання теорій інтенсивного навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту. *Науковий часопис Національного педагогічного університету*

- імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)». Зб. наукових праць / за ред. Г. М. Арзютова. К. : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. Вип. ЗК2 (71) 16. С. 316–319.
253. Стрельніков В. Ю. Вища освіта і Болонський процес : навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни студентами спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» за КМСОНП ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2012. 124 с.
254. Стрельніков В. Ю. Вітчизняні та зарубіжні теорії інтенсивного навчання дорослих. *Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Педагогічні науки.* Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. Вип. 64. С. 59–65.
255. Стрельніков В. Ю. Внесок видатних полтавських педагогів Антона Макаренка і Григорія Ващенка в теорію педагогічного проектування. *Четверті Череванівські наукові читання* : зб. наук. ст. за матеріалами Всеукраїнської наукової конференції (з міжнародною участю) (до 100-річчя з часу створення історико-філологічного факультету в Полтаві), 25–26 жовтня 2018 року. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2018. С. 128–136.
256. Стрельніков В. Ю. Дипломне проектування : Методичні рекомендації щодо виконання, оформлення та підготовки до захисту дипломної роботи студентами спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» за КМСОНП ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2012. 37 с.
257. Стрельніков В. Ю. Дискурсивний аналіз проблематики проектування інтерактивних технологій. *Актуальні проблеми сучасного економіко-гуманітарного дискурсу в Україні* : зб. матеріалів I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 28 квітня 2017 р., м. Кривий Ріг. Кривий Ріг : ДонУЕТ, 2017. С.18–21.

258. Стрельніков В. Ю. Досвід проведення авторських курсів у Полтавському університеті економіки і торгівлі. *Імідж сучасного педагога*. 2017. № 8 (177). С. 21–24.
259. Стрельніков В. Ю. Дослідження якості педагогічної практики магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Якість вищої освіти : вдосконалення змісту та організації практичної підготовки студентів* : матеріали XL Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 25–26 лютого 2015 р.). Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 76–78.
260. Стрельніков В. Ю. Духовний світ індивідуальності студента. *Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій* : зб. наук. пр. / за заг. ред. Л. В. Помиткіної, Т. В. Вашеки, О. М. Ічанської. К. : Аграр Медіа Груп, 2018. С. 278–283.
261. Стрельніков В. Ю. Емоційний складник здоров'язберігаючого навчального середовища. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Вип. (56) 15. С. 343–347.
262. Стрельніков В. Ю. Ергономічний підхід до проектування педагогічних процесів у вищій школі. *Сучасні проблеми гуманітаристики : світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії* : Матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конфер. / Редкол. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Українець С. Я. Рівне : О. Зень, 2016. С. 154–158.
263. Стрельніков В. Ю. Застосування інтенсивного навчання у системі підвищення кваліфікації кадрів. *Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади* : матеріали VI Всеукраїнської наук.-практичної конф. за міжнародною участю (Полтава, 27 листопада 2013 р.). Полтава : ПолтНТУ, 2013. С. 198–199.

264. Стрельніков В. Ю. Застосування технології «діадної взаємодії». *Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади* : матеріали VI Всеукраїнської наук.-практичної конф. за міжнародною участю (Полтава, 22 листопада 2011 р.). Полтава : ПолтНТУ, 2011. С. 198–199.
265. Стрельніков В. Ю. Зміст курсів підготовки викладачів до дистанційного навчання. *Якість вищої освіти : методологічні та методичні підходи щодо впровадження дистанційних технологій навчання* : матеріали XXXVIII міжвузівської наук.-методичної конф. (Полтава, 23-24 січня 2013 р.) : в 2 ч. Полтава : ПУЕТ, 2013. Ч. 1. С. 137–140.
266. Стрельніков В. Ю. Інтенсивне кооперативне навчання майбутніх фахівців. *Якість вищої освіти : чинники формування конкурентоспроможності випускників* : матеріали XXXIX Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 23–24 січня 2014 р.) : у 2 ч. Полтава : ПУЕТ, 2014. Ч. 1. С. 210–212.
267. Стрельніков В. Ю. Інтерактивні технології навчання у підготовці магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Сучасні проблеми гуманітаристики : світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії* : Матеріали всеукр. наук.-практ. конфер. / Редкол. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Українець С. Я. Рівне : О. Зень, 2013. С. 217–219.
268. Стрельніков В. Ю. Інформаційні технології в освіті дорослих. *Новітні інноваційні освітні технології : проблеми, розвиток та досвід впровадження* : матеріали XXXVII міжвузівської наук.-методичної конф. (Полтава, 28-29 березня 2012 р.) : в 2 ч. Полтава : ПУЕТ, 2012. Ч. 2. С. 130–132.
269. Стрельніков В. Ю. Компетентнісний підхід в акмеології. *Компетентнісний підхід до підготовки випускників вищого навчального закладу* : матеріали XXXVI міжвузівської наук.-методичної конф.

- (Полтава, 22–23 березня 2011 р.) : в 2 ч. Ч. 1. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. С. 167–169.
270. Стрельніков В. Ю. Компоненти проектування у професійній діяльності педагога. *Сучасні проблеми гуманітаристики : світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії* : Матеріали всеукр. наук.-практ. конфер. / Редкол. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Українець С. Я. Рівне : О. Зень, 2014. С. 217–219.
271. Стрельніков В. Ю. Критерії якості підготовки бакалаврів економіки. *Економіка, бізнес-адміністрування, право*. 2018. Вип. № 4(4). С. 301–308.
272. Стрельніков В. Ю. Менеджмент якості підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Менеджмент розвитку соціально-економічних систем у новій економіці* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14–15 травня 2015 р.). Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 194–197.
273. Стрельніков В. Ю. Модель професійної компетентності викладача вищої школи. *Наукові записки ПОІШПО : Моделі ключових та професійних компетентностей педагогічного працівника*. Вип. 2. Полтава : ПОІШПО, 2012. С. 25–33.
274. Стрельніков В. Ю. Модель якостей викладача як проектанта технологій освіти дорослих. *Витоки педагогічної майстерності*. Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного ун-ту імені В.Г. Короленка. Вип. 10. Серія : Педагогічні науки. Полтава : Видавництво «АСМІ», 2012. С. 270–275.
275. Стрельніков В. Ю. Моделирование освітньої та професійної підготовки фахівця : Методичні рекомендації до виконання курсової роботи студентами спец. 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» за КМСОНП ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2012. 15 с.
276. Стрельніков В. Ю. Модернізаційні процеси у структуруванні педагогічної компетентності магістра економіки. *Авіаційна та*

- екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень* : збірник наукових праць / за заг. ред. Л. В. Помиткіної, Т. В. Вашеки, О. В. Сечейко. К. : Аграр Медіа Груп, 2017. С. 268–272.
277. Стрельніков В. Ю. Можливості модульної освіти для інтенсифікації навчання. *Підготовка соціального педагога на засадах партнерства* : матеріали науково-практичної конференції 24 листопада 2015 року / За редакцією М. П. Васильєвої. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 2015. С. 25–27.
278. Стрельніков В. Ю. Наука основний чинник ноосфери. *Вчення В. І. Вернадського і сучасність* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Полтавський національний технічний ун-т імені Юрія Кондратюка. 2013. С. 147–149.
279. Стрельніков В. Ю. Основні категорії і поняття інноваційних технологій навчання. *Сучасна середня освіта : інновації, методологія, теорія, практика* : тези доповідей на міжрегіональній науково-практичній конференції, 7 жовтня 2014 р. / За заг. ред. І. М. Бобер. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2014. С. 297–300.
280. Стрельніков В. Ю. Особливості побудови курсів підготовки викладачів до проектування системи дистанційного навчання. *Дистанційна освіта : забезпечення доступності та неперервної освіти впродовж життя (E-Learning and University Education 2017)* : матеріали ХІІ Міжнародної науково-методичної конференції (м. Полтава, 9-10 лютого 2017 року). Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 230–232.
281. Стрельніков В. Ю. Особливості проектування змісту освіти дорослих. *Вісник Черкаського університету*. Серія : Педагогічні науки. Черкаси : ЧНПУ імені Богдана Хмельницького, 2012. № 30 (243). С. 71–74.
282. Стрельніков В. Ю. Оцінювання корпоративної культури навчального закладу через якість корпоративного середовища. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології* : збірник наукових

- праць Херсонського національного технічного університету. Вип. 2 (7). Херсон, 2012. С. 442–448.
283. Стрельніков В. Ю. Педагогічна діагностика якості підготовки майбутніх фахівців : *Морские технологии : проблемы и решения 2014* : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції преподавателей, аспирантов и сотрудников. Керчь : Керченский государственный морской технологический университет, 2014. С. 210–220.
284. Стрельніков В. Ю. Педагогічні принципи Григорія Сковороди. *Григорій Сковорода і Паїсій Величковський : постаті на тлі епохи* : зб. наук. пр. за результатами Всеукр. наук.-практ. конф. Полтава, 29 листоп. 2012 р. [до 290-річчя з дня народження] / [ред. кол. : Т. В. Оніпко, І. М. Петренко, В. В. Сарапин]. Полтава : ПУЕТ, 2013. С. 101–104.
285. Стрельніков В. Ю. Педагогічні умови запровадження дидактичної системи вищої школи України на рівні європейських стандартів. *Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* : Тематичний Вип. «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». К. : Гнозис, 2012. Додаток 1 до Вип. 27. Том I (34). С. 426–431.
286. Стрельніков В. Ю. Підготовка бакалаврів економіки за міжнародними стандартами. *Збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Наукове видання «Педагогічні науки»*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. Вип. 69. С. 52–57.
287. Стрельніков В. Ю. Підготовка викладачів на курсах підвищення кваліфікації до впровадження системи інтенсивного навчання. *Цілі сталого розвитку : глобальні та національні виміри* : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (5–6 квітня 2017 р.). К. : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2017. С. 314–317.

288. Стрельніков В. Ю. Підготовка викладачів на курсах підвищення кваліфікації до впровадження системи електронного навчання. *Інформаційні технології 2017* : зб. тез IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців, 18 трав. 2017 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; відповід. за вип. : М. М. Астаф'єва, Д. М. Бодненко, В. П. Вембер, О. М. Глушак, О. С. Литвин, Н. П. Мазур. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 254–256.
289. Стрельніков В. Ю. Підготовка вчителів фізичної культури до проектування системи інтенсивних тренувань. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. Збірник наукових праць. Харків : Українська інженерно-педагогічна академія (УІПА), 2012. Вип. 36. С. 80–84.
290. Стрельніков В. Ю. Підготовка магістрів педагогіки вищої школи за міжнародними стандартами ISO 9001 :2008. *Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти* : матеріали X Ірпінських міжнародних науково-педагогічних читань, (Ірпінь, 29-30 березня 2012 р.) : в 4 ч. / секції 3, 4. Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2012. Ч. 2. С. 309–320.
291. Стрельніков В. Ю. Підготовка магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» до соціальної діяльності. *Професійна підготовка фахівців соціальної сфери : надбання, проблеми, перспективи* : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 23-24 березня 2012 року) / Ред. колегія : Романовська Л.І. (голова) та ін. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Хмельницький національний університет, каф. соц. роб. і соц. педагог. Хмельницький : ХНУ, 2012. С. 122–124.
292. Стрельніков В. Ю. Підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до проектування системи інтенсивних тренувань. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної*

- культури (фізична культура і спорт)* : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. Вип. 5 (30) 13. К. С. 361–365.
293. Стрельніков В. Ю. Підготовка педагогічних кадрів до діяльності проектування системи інтенсивного електронного навчання. *Вісник Глухівського НПУ*. Глухів, 2012. С. 30–37.
294. Стрельніков В. Ю. Практична підготовка та стажування : метод. рекомендації щодо проходження стажування студентами спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2012. 45 с.
295. Стрельніков В. Ю. Презентація авторських курсів на базі коледжів. *Сорочинський ярмарок історична пам'ятка ярмаркування в Україні* : Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 20-й річниці Проекту відродження Сорочинського ярмарку (22 серпня 2018 р.) / упоряд. і відп. ред. М. І. Степаненко, В. П. Титаренко, А. Ю. Цина. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. С. 151–153.
296. Стрельніков В. Ю. Принципи інтенсифікації навчання. *Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності і майбутнього* : збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 30-31 березня 2017 року) / ред. колегія : В. П. Андрущенко, В. Г. Кремень, Н. Г. Ничкало ; укл. Н. В. Гузій. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. С. 263–265.
297. Стрельніков В. Ю. Принципи побудови змістовних модулів в системі інтенсивного навчання. *Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки*. 2016. № 5. С. 125–131.
298. Стрельніков В. Ю. Проблема проектування дидактичних систем у сучасному науковому дискурсі. *Актуальні проблеми сучасного економіко-гуманітарного дискурсу в Україні* : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 27 квітня 2018 р., м. Кривий Ріг. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. С.13–16.

299. Стрельніков В. Ю. Проблеми впровадження модульної системи підготовки магістрів педагогіки вищої школи. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* : Тематичний Вип. «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Додаток 1 до Вип. 36. Т. II (62). К. : Гнозис, 2015. 270–277.
300. Стрельніков В. Ю. Проблеми готовності майбутнього вчителя до самовдосконалення. *Імідж сучасного педагога*. 2018. № 3 (180). С. 5–8.
301. Стрельніков В. Ю. Проблеми та перспективи формування професійних компетенцій майбутніх спеціалістів сфери ресторанного обслуговування. *Імідж сучасного педагога*. 2014. № 2. С. 48–51.
302. Стрельніков В. Ю. Проблеми та перспективи формування професійної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності. *Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації* : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 22 листопада 2018 р. / редкол. : І. Г. Передерій, О. Є. Гомотюк та ін. Полтава : ПолтНТУ, 2018. С. 23–28.
303. Стрельніков В. Ю. Проектувальна майстерність як складник професійної культури педагога. *Актуальні проблеми технологічної, професійної освіти, культурології та дизайну* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. з нагоди 40-річчя факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (9–10 жовтня 2018 року) / за ред. В. П. Титаренко, А. Ю. Цини; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. С. 43–50.
304. Стрельніков В. Ю. Проектування вчителем інтерактивних технологій навчання на основі електронних освітніх ресурсів. *Фізико-математична освіта* : наук. журн. 2017. Вип. 4(14). С. 348–351.
305. Стрельніков В. Ю. Проектування змісту навчання з метою його інтенсифікації. *Вісник Луганського національного університету імені*

- Тараса Шевченка. Серія : Педагогічні науки. Старобільськ, 2016, № 6 (303) жовтень. Ч. I. С. 50–57.*
306. Стрельніков В. Ю. Проектування інтерактивних технологій навчання дорослих. *Підвищення якості освіти і розвиток професіоналізму в умовах сучасних соціально-економічних змін : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Україна Болгарія, 19–28 вересня 2012 року. Черкаси : ПП Чабаненко, 2012. С. 211–217.*
307. Стрельніков В. Ю. Проектування професійно-орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки : монографія. Полтава : РВЦ ПУСКУ. 2006. 375 с.
308. Стрельніков В. Ю. Проектування технологій освіти дорослих з обмеженими фізичними можливостями. *Видавництво ЧНУ імені Богдана Хмельницького. Черкаси : ЧНПУ, 2012. С. 91–99.*
309. Стрельніков В. Ю. Професійна підготовка бакалаврів економіки на основі міжнародних стандартів. *Дидаскал : часопис / А. Бойко (гол. ред.) ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. Вип. 14. С. 21–24.*
310. Стрельніков В. Ю. Професійна підготовка вчителів засобами сучасних технологій навчання. *Збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Педагогічні науки. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. Вип. 70. С. 27–30.*
311. Стрельніков В. Ю. Професійний розвиток майбутнього фахівця як складник його соціальної діяльності у контексті сучасної соціокультурної ситуації. *Соціально-педагогічна діяльність в умовах трансформації суспільства : теоретичні та прикладні проблеми : монографія / С. П. Архипова, Т. М. Десятов, І. І. Кругляк та ін. ; за заг. ред. С. П. Архипової. Черкаси : Вид. ФОП Гордієнко Є. І., 2014. С. 19–46.*

312. Стрельніков В. Ю. Розвиток започаткованої А. С. Макаренком теорії проектування дидактичних систем. *Витоки педагогічної майстерності* : зб. наук. пр. / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. Вип. 12. С. 300–305.
313. Стрельніков В. Ю. Розвиток проектувальної майстерності майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* / Зб. наукових праць / За ред. Г. М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. Вип. ЗК (45) 14. С. 395–399.
314. Стрельніков В. Ю. Семен Устимович Гончаренко мій Великий Вчитель. *Лицар педагогічної науки* : науково-популярне видання до 90-річчя від дня народження академіка Семена Устимовича Гончаренка / за заг. ред. Л. Б. Лук'янової ; упоряд. : О. В. Аніщенко, А. М. Самко. К. : ТОВ «ДКС-Центр», 2018. С. 107–111.
315. Стрельніков В. Ю. Система інтенсивного електронного навчання магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Якість вищої освіти : сучасні тенденції та перспективи розвитку освітньої діяльності вищого навчального закладу* : матеріали ХІ Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 18–19 лютого 2016 р.). Полтава : ПУЕТ, 2016. С. 240–242.
316. Стрельніков В. Ю. Спогади про Станіслава Варвянського земляка, колегу, старшого товариша і друга. *Береги пам'яті. До 80-річчя професора, доктора філософських наук Станіслава Михайловича Варвянського* : книга спогадів. Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 65–72.
317. Стрельніков В. Ю. Теоретико-методологічні основи формування духовної культури майбутнього вчителя. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Бердянськ : БДПУ, 2016. Вип. 2. С. 38–43.
318. Стрельніков В. Ю. Теоретичні засади технології інтенсивного електронного навчання. *Дидаскал* : часопис / О. Ільченко (гол. ред.) ;

- Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, каф. заг. педагогіки та андрагогіки : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. із міжнар. участю «Інноваційність в освіті : пошуки і перспективи розвитку», 22–23 листопада 2016 р. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. Вип. 17. С. 237–241.
319. Стрельніков В. Ю. Теоретичні основи побудови концепції дидактичної системи підготовки майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності до міжкультурної комунікації. *Імідж сучасного педагога*. 2016. № 5. С. 13–15.
320. Стрельніков В. Ю. Теорії інтенсивного навчання майбутніх викладачів. *Сучасні проблеми гуманітаристики : світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії* : Матеріали V Всеукр. наук.-практ. конфер. / Редкол. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Українець С. Я. Рівне : РІКУП НАНУ, 2015. С. 203–207.
321. Стрельніков В. Ю. Техніки нейролінгвістичного програмування для створення кооперативних взаємин зі студентами. *Превентивна безпека людини в сучасних умовах* : матеріали Міжвузівського круглого столу, присвяченого Всесвітньому дню охорони праці (м. Полтава, 28 квітня 2017 року). Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 26–28.
322. Стрельніков В. Ю. Технології «діадної взаємодії» та ситуаційного навчання студентів. *Збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Педагогічні науки*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. Вип. 71. С. 34–38. Режим доступу до ресурсу : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/10120>
323. Стрельніков В. Ю. Технологія «діадної взаємодії» в роботі тьютора. *Людина, природа, техніка у XXI столітті* : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. Полтава, 26–27 квітня 2012 року. Полтавська державна аграрна академія. С. 30–32.

324. Стрельніков В. Ю. Технологія безпосереднього управління процесом виховання студента. *Сучасні аспекти виховання студентської молоді* : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. Харків, 5-6 квітня 2012 року. Харківська національна академія міського господарства. С. 18–19.
325. Стрельніков В. Ю. Технологія інтенсивного електронного навчання : вітчизняний та зарубіжний досвід. *Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Педагогічні науки*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. Вип. 66-67. С. 19–24.
326. Стрельніков В. Ю. Тьюторські технології «діадної взаємодії» та ситуаційного навчання («кейс-метод»). *Проблеми та перспективи розвитку регіональної економіки* : матеріали VII Міжнар. наук.-метод. конф. Кременчук, 12-14 квітня 2012 року. Кременчуцький інститут Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля. С. 18–26.
327. Стрельніков В. Ю. Удосконалення форм навчання у сучасній вищій школі : верифікація ідей Михайла Остроградського. *Імідж сучасного педагога*. 2016. № 6. С. 12–17.
328. Стрельніков В. Ю. Управління якістю підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Вища освіта України*. Тематичний Вип. “Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. К. : 2011. Додаток 2 до №3, том II (27). С. 393–398.
329. Стрельніков В. Ю. Формування здоров'язбережувального навчального середовища університету шляхом регулювання емоційних станів його суб'єктів. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості* : збірник статей за матеріалами IV Міжн. науково-практичної онлайн-конференції (Слов'янськ, Україна, 23-24 березня 2017 р.) у 2 т. / гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ : ДВНЗ Донбаський державний педагогічний університет, 2017. Т. 1. С. 520–527.

330. Стрельніков В. Ю. Формування колективного суб'єкта у інтенсивному кооперативному навчанні майбутніх економістів. *Науковий вісник ПУЕТ. Серія : Економічні науки.* 2012. № 6 (51). С. 200–205.
331. Стрельніков В. Ю. Формування професійних компетенцій майбутніх товарознавців. *Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів* : матеріали I міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 18-20 берез. 2014 р.). Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 246–247.
332. Стрельніков В. Ю. Формування професійних компетенцій спеціаліста сфери ресторанного обслуговування. *Актуальні питання розвитку та організації готельно-ресторанного бізнесу в сучасних умовах* : Матеріали Всеукр. інтернет-конф. викладачів, аспірантів та студ., 20-21 березня 2014 р., м. Донецьк / редкол. : Азарян О.М. (голова оргком.) та ін.]. Донецьк : ДонНУЕТ, 2014. С. 26–28.
333. Стрельніков В. Ю. Функції емоцій у здоров'язберігаючому навчальному середовищі. *Наукові записки ПОШПО.* Вип. 3. Полтава : ПОШПО, 2012. С. 30–34.
334. Стрельніков В. Ю. Функції емоцій у здоров'язберігаючому навчальному середовищі. *Педагогіка здоров'я* : матеріали II Всеукраїнської заочної наук.-практ. конф. Харків. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. С. 18–26.
335. Стрельніков В. Ю. Шляхи формування професійних компетенцій магістрів обліку і аудиту. *Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : проблеми теорії та практики* : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції 20-21 жовтня. 2014 р., Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 217–219.
336. Стрельніков В. Ю., Брітченко І. Г. У МПК ПУЕТ знайдено найкращу форму підвищення кваліфікації авторські курси. *Вісті Центральної спілки споживчих товариств України.* 2013. 12 груд. С. 1, 12–13.

337. Стрельніков В. Ю., Брітченко І. Г. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2013. 309 с.
338. Стрельніков В. Ю., Жук Л. Б. Принципи організації системи інтенсивного вивчення правових дисциплін фахівцями з економіки. *Україна Цивілізація. Том 5. Утвердження українського цивілізаційного простору : духовно-історичні передумови, сучасні тенденції та перспективи розвитку /* Карпатський університет імені Августина Волошина; Українська богословська академія ; редкол. : Бедь В. В. (гол. ред.), Гайданка Є. І. (відп. секр.), Урста С. В. та ін. Ужгород : Видавничий відділ КаУ, 2016. С. 258–264.
339. Стрельніков В. Ю., Лебедик Л. В. Інноваційні технології підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Актуальні проблеми та перспективи розвитку харчових виробництв, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу* : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 20–21 листопада 2014 р.). Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 310–312.
340. Стрельніков В. Ю., Лейко С. В. Загально-дидактичні принципи формування математичної компетентності майбутніх інженерів-будівельників у процесі фахової підготовки. *Витоки педагогічної майстерності* : зб. наук. праць Полтав. нац. пед. ун-ту імені В.Г. Короленка. Серія : Педагогічні науки. Полтава, 2014. Вип. 14. С. 260–267.
341. Стрельніков Віктор. Технологія акселеративного навчання магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Інновації в освіті* : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 16–17 жовтня 2012 р.) : тези доповідей. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. С. 101–103.
342. Телеп О. А., Стрельніков В. Ю. Компетентнісний підхід до формування фахівця з бібліотечної справи. *Збірник наукових статей*

- магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2014-2015 навчального року.* Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 103–108.
343. Тодорова І. С. Компоненти діалогічного педагогічного спілкування. *Педагогіка та психологія: сучасний стан розвитку наукових досліджень та перспективи* : Матер. всеукраїнської наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 28-29 жовтня 2016 р. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2016. С. 111–113.
<http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/5378>
344. Торн К., Маккей Д. Тренінг. Настольная книга тренера. Спб. : Питер, 2001. 208 с.
345. Тренінг управлінських компетенцій : навч. посіб. / Н.Ю.Бутенко, А.Є.Черпак. К. : КНЕУ, 2011. 444 с.
346. Тренінгові технології навчання з економічних дисциплін : навч. посіб. / Г.О. Ковальчук, Н.Ю. Бутенко, М.В. Артюшина та ін. К. : КНЕУ, 2006. 320 с.
347. Троцько М. В., Стрельніков В. Ю. Формування у студентів економічних спеціальностей умінь моделювання. *Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2012-2013 навчального року.* Полтава : ПУЕТ, 2013. С. 167–173.
348. Удовика Т. К., Стрельніков В. Ю. Формування педагогічної майстерності майбутніх викладачів ВНЗ в умовах магістратури. *Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2011-2012 навчального року.* Полтава : ПУЕТ, 2012. С. 206–211.

349. Уманский А. Л. Психолого-педагогические проблемы подготовки организаторов и лидеров детских и юношеских объединений / В. Б. Сбитнева. Кострома : КГТТУ им. Н. А. Некрасова, 1994. 218 с.
350. Федина Т. Г., Стрельников В. Ю. Характеристика базових технологій для формування професійно-орієнтованої технології навчання майбутніх фахівців. *Збірник наукових статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2013-2014 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2014. С. 214–219.
351. Філевська С. М., Стрельников В. Ю. Технологія організації інтенсивного навчання. *Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2011-2012 навчального року*. Полтава : ПУЕТ, 2012. С. 211–215.
352. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика : пер. с нем / К.Фопель. М. : Генезис, 2013. 272 с.
353. Фролов А. Г., Хомочкина С. А. Адаптация преподавателя к профессионально-педагогической деятельности в высшей школе. *Образовательные технологии и общество*. 2006. № 9 (2). С. 265–276.
354. Хайдеггер М. Письмо о гуманизме. *Время и бытие*. Статьи и выступления; пер. с нем. М. : Гнозис, 1993. С.157–198.
355. Хараш А. У. Личность, сознание и общение : К обоснованию интересубъективного подхода в исследовании коммуникативных воздействий. *Хрестоматия по педагогической психологии* / Сост. А. И. Красило, А. П. Новгородцева. М. : Междунар. пед. акад., 1995. С. 216–227.
356. Хатунцева С. М. Педагогічні умови адаптації викладача-початківця до професійно-педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Х., 2004. 204 с.

357. Хахула Л. П. Професійно-педагогічна адаптація молодих викладачів вищих аграрних навчальних закладів : дис... канд. пед. наук : 13.00.04. К., 1998. 196 с.
358. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів. К. : Магістр-S, 1998. 200 с.
359. Цветкова Г. Г. Професійне самовдосконалення викладачів гуманітарних дисциплін вищої школи : монографія. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2014. 478 с.
360. Чайкіна Н. О. Психологічна структура професійної адаптації молодого вчителя : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». К., 1997. 24 с.
361. Человек один не может... : [о проблемах одиночества]. М. : Советская Россия, 1989. 203 с.
362. Чернушич К. Ю., Стрельніков В. Ю. Інноваційні технології навчання фахівців юридичних спеціальностей. *Збірник наукових статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2014-2015 навчального року.* Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 123–128
363. Чурекова Т. М. Адаптация молодых специалистов к профессионально-педагогической деятельности. *Содействие профессиональному становлению личности и трудоустройству молодых специалистов в современных условиях* : сб. материалов Всерос. заочной науч.-практ. конф., (Белгород, 15–18 декабр. 2009 г.) / под ред. В. С. Севостьянова, В. Ш. Гузаирова, Н. Н. Реутова. Белгород : ИП Остащенко А. А., 2009. С. 353–358.
364. Шара С. О. Професійна адаптація молодих викладачів закладів вищої освіти непедагогічного профілю : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2018. 240 с.

365. Шара С. О. Професійно-педагогічна адаптація молодих викладачів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю : дис... канд. пед. наук : 13.00.04. П.Х, 2013. 198 с.
366. Шаховской А.А. Казакъ стихотворец : Анекдотическая опера водевиль : въ одномъ дѣйствіи. *Сочиненія князя А.А.Шаховского*. С.-Петербургъ : издание А.С.Суворина, 189. С.29–39.
367. Швалб Б. М. Одиночество : социально-психологические проблемы / Б. М. Швалб, О. В. Данчева. К. : Україна, 1991. 270 с.
368. Шевченко О.В. Національна ідентифікація у становленні Я-образу особистості : автореф. дис. ... канд. психол. наук. К., 2005. 23 с.
369. Шевчук В. Муза роксоланська. *Українська література XVI XVIII століть* : У 2-х кн. Книга 2 : Розвинене бароко. Пізнє бароко. К. : Либідь, 2005. 726 с.
370. Щепкін А. С. З “Краткого очерка жизни М. С. Щепкина и артистической его деятельности на сценическом поприще”. *Иван Котляревський у документах, спогадах, дослідженнях*. К. : Дніпро, 1969. С.78–82.
371. Щербатых Ю. В. Психология страха : популярная энциклопедия. М. : Эксмо, 2007. 512 с.
372. Энциклопедия для детей. Том 18. Человек. Ч. 2. *Архитектура души. Психология личности. Мир взаимоотношений. Психотерапия* / Глав. ред. В. А. Володин. М. : Аванта +, 2002. 640 с.
373. Ягоднікова В.В. Формування лідерських якостей старшокласників в особистісно орієнтованому процесі загальноосвітньої школи. *Наука і освіта*. 2004. № 7. С. 328–330.
374. Якунин В. А. Педагогическая психология : учеб. пособ. 2-е изд. СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2000. 349 с.
375. Ярцевъ А. А. Князь Александръ Александровичъ Шаховской. Опытъ біографіи. С.-Петербургъ : Типографія Императорскихъ Спб. театровъ , 1896. С.33–34.

376. Яценко М. Т. Іван Котляревський. *Котляревський І. П. Поетичні твори. Драматичні твори. Листи*. К. : Наукова думка, 1982. С. 5–34.
377. Best St. Kellner D. Kevin Kelly's Complexity Theory : The Politics and Ideology of Self-Organizing Systems // <http://www.uta.edu/huma/illuminations/best7.htm>
378. Lebedyk L. Planning technologies for the preparation of high school teachers based in the experience of European countries : *Study of problems in modern science : new technologies in engineering, advanced management, efficiency of social institutions*. Monograph : edited by Shalapko Yuriy, Wyszowska Zofia, Musial Janusz, Paraska Olga. Bydgoszcz, Poland : University of Technology and Life Sciences, 2015. С. 749-760.
379. Lebedyk L. Professional competence of masters of pedagogics higher school. *Theory and Practice of Contemporary Management* : Materials of I International Scientific-Practical Conference, (Batumi, 17-18 October, 2014). Tbilisi, Universal, 2014. P. 292–296.
380. Wilson M. S. Effective Developmental Leadership : *A Study of the Traits and Behaviors of a Leader Who Develops Both People and Organization* : dissertation for the degree of PhD. Louisiana State University, 2004. 111p.